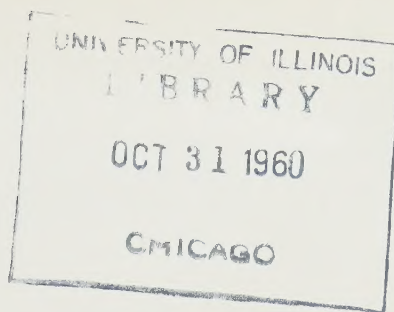
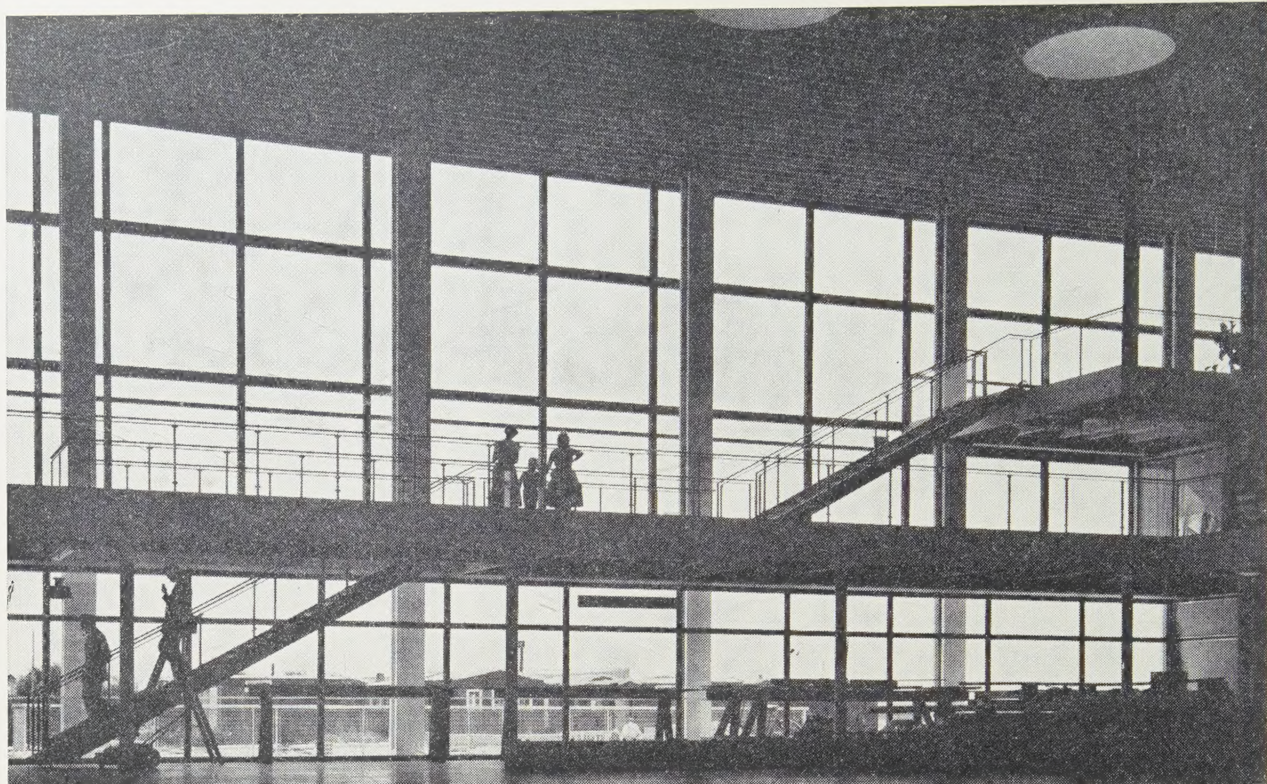

21 ARKITEKTEN

HOLD
kurrence om gymnasium i Køge
kurrence om en skole i Roskilde
Brochmann: Janus ser på rådhus
itekturkritik

MEDDELELSER FRA DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

RKITEKTEN ÅRG. 62 1960 NR. 21 SIDE 349-368 AFLEVERET TIL POSTVÆSENET 11. OKTOBER 1960

Arkitekt M.A.A. Vilh. Lauritzen

Også den nye lufthavnsbygning i Kastrup har THERMOPANE ruder

THERMOPANE er det indregistrerede varemærke for isoleringsruder fremstillet af GLAVER, Belgien. Ruderne er fabrikeret efter det patenterede »Bondermetic« system, der garanterer tæthed og holdbarhed gennem metallisering af glasset og hermetisk tæt sammensvejsning af ruderne. Herved undgås anvendelsen af fugtighedsabsorberende kemikalier.

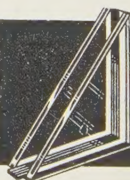
For at holde produktets høje standard lader GLAVER hver eneste THERMOPANE isoleringsrude underkaste indgående prøver.

Profilens tæthed kontrolleres ved ultraviolette stråler og en særlig fluorescerende olie. Denne fremgangsmåde afslører revner på 0,0001 mm. Til undersøgelse af dugpunktet nedkøles ruden med en blanding af acetone og kulsyresne. Hvis den mindste kondensering opstår ved minus 50°, kasseres ruden.

Alene i Danmark over 150.000 ruder.

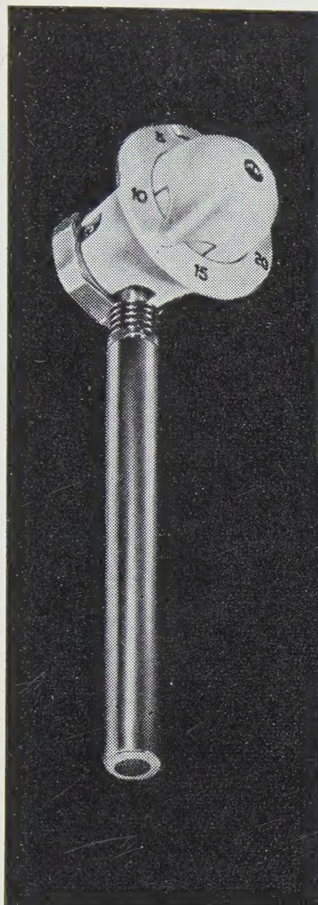

Thermopane

INDREGISTRERET VAREMÆRKE ET GLAVER PRODUKT

GLAVER

Danfoss termostatiske radiatorventil

NB. *Som følerelement til den nye type RAD anvendes elementer med løs føler til højt tryk.*
Type RA for varmtvandsanlæg leveres med fast føler, løs føler og med centralregulering.
RAD for damp leveres kun i udførelsen med løs føler.

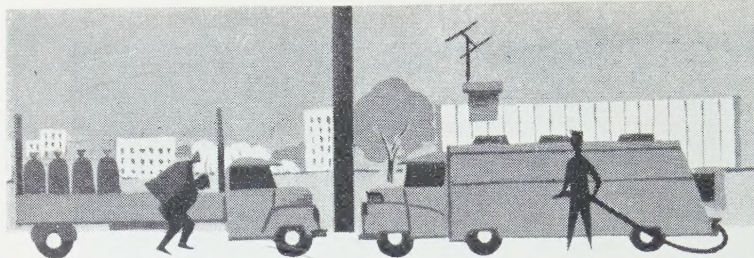
Type RAD er, sammen med type RA for lavtryksdamp- og varmtvandsanlæg, den eneste eksisterende mulighed for effektiv temperaturregulering, fordi den monteres direkte på radiatoren som selvregulerende ventil, og regulerer temperaturen termostatisk i hvert enkelt rum.

Danfoss termostatiske radiatorventil for lavtryksdamp- og varmtvandsanlæg type RAD, som nu er kommet på markedet, fremstilles i rødgods med sæde og ventilplade af rustfrit stål, og leveres i størrelserne $^3/_8$", $^1/_2$", $^3/_4$" og 1".
Ventilerne er forsynet med temperaturskala, der dækker området fra 5° til 25° C inden for hvilket område, den frit kan indstilles.

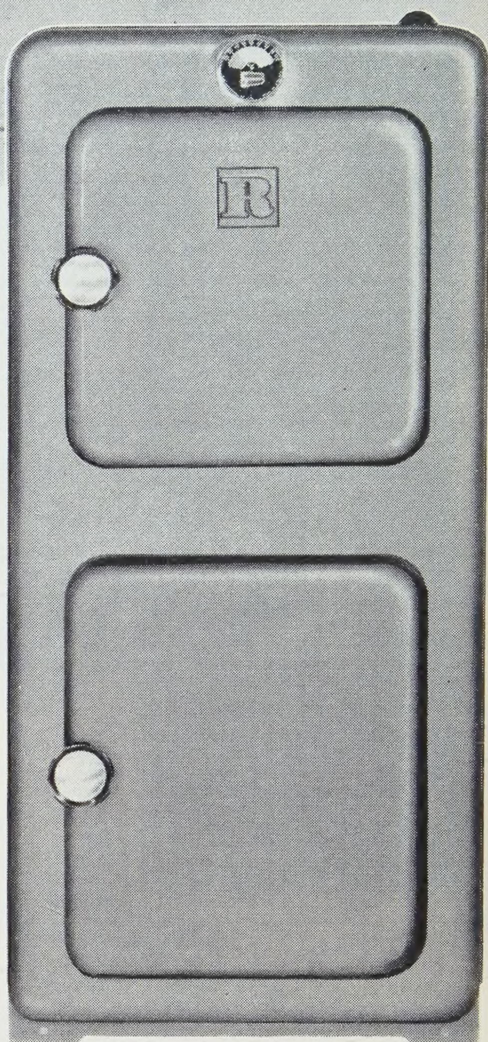

FABRIK FOR AUTOMATISKE KONTROLAPPARATER
NORDBORG . TLF. (044) 52222

KØBENHAVN	ODENSE	AALBORG	ÅRHUS	HERNING
GL. KONGEVEJ 15	VESTERGADE 44	NYHAVNSGADE 12	NY BANEGÅRDSGADE 45	BRORSONSVEJ 37
TLF. Hilda 3100	TLF. 11 50 75	TLF. 3 54 11	TLF. 3 55 11	TLF. 2811

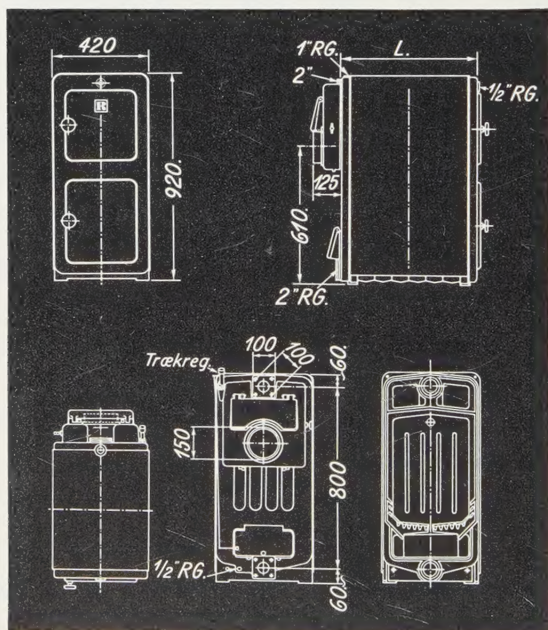
NY CENTRAL-VARMEKEDEL RIO-F OG RIO-F/O

- til koks (F) og til olie (F/O)!

Bedre og billigere centralvarme til individuelt opvarmede beboelser.

RIO F er en støbejernskedel til gennemforbrænding med enkelt vandfyldt røgslag, svære vandkølede riste og samlet med glatte koniske nipler af heltrukne stålrør. Den er konstrueret til fyring med såvel koks (20/40) og olie, og er ideel til eet-plans huse, parcel- og rækkehuse og villaer med kælder.

RIO F leveres med varmtvands- og ekspansionsbeholder som RIO F UNIT – med shuntventil for separat opvarmning af brugsvand. Begge kedler har isoleringskappe i smukke, moderne linier og utrolig bestandig lakering. RIO F passer ind i enhver beboelse og kan monteres overalt. Separat fyrrum er ikke nødvendigt!

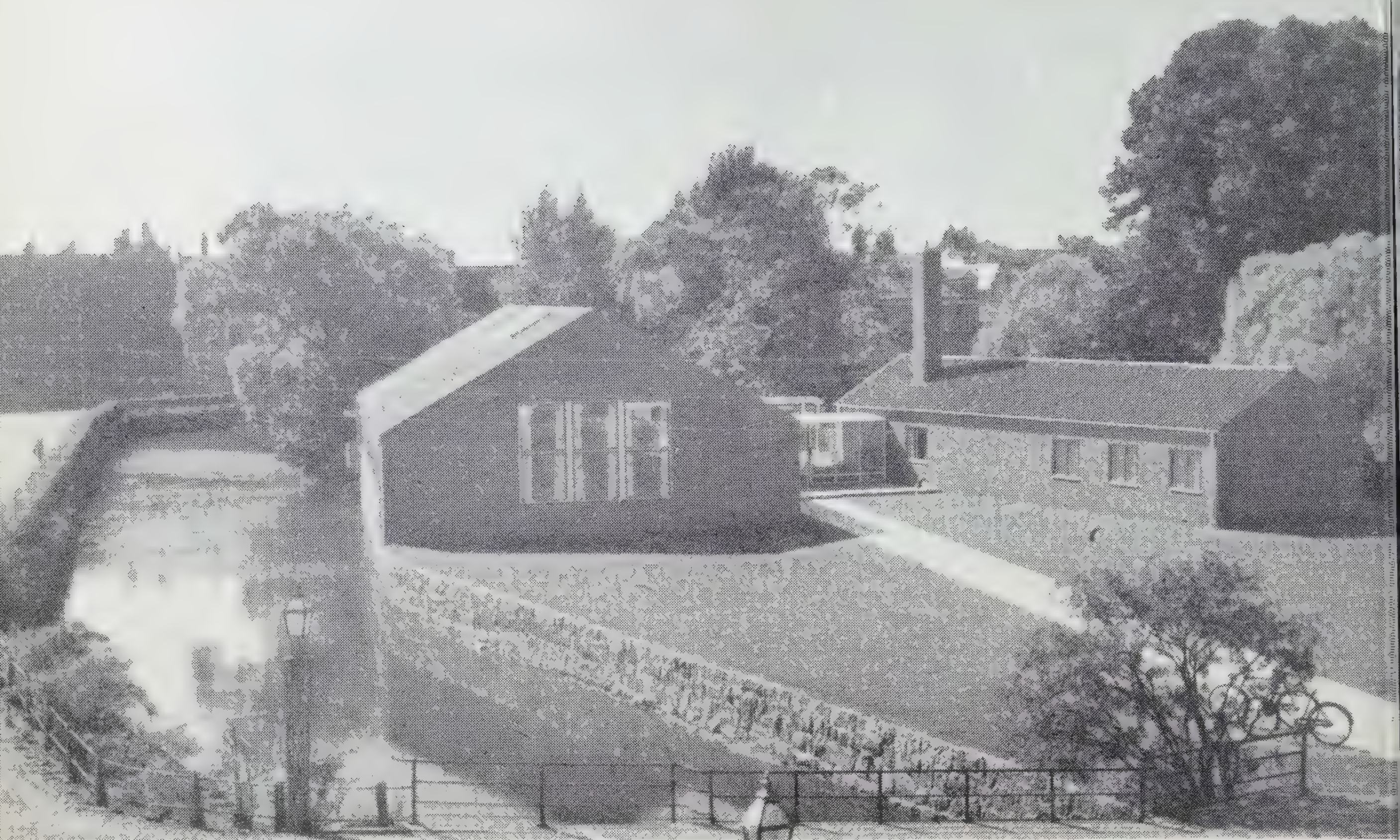
Se på RIBE KEDLER før De projekterer – så vælger De RIBE!

Alle nærmere oplysninger om tekniske data etc. fås ved henvendelse til Aktieselskabet Ribe Jernstøberi – tlf. RIBE 261.

AKTIESELSKABET RIBE JERNSTØBERI

A 833

blioteket i Nyborg, opført 1938-39 efter en arkitektkonkurrence i 1935. Arkitekter: Erik Møller og Flemmi

REGIONAL ARKITEKTUR

At det kunstnerisk er mere tilfredsstillende at befinde sig i et kulturelt tyngdepunkt fremfor i en periferi er givet. Ønsket om at naa originalt kunstnerisk maal kan derfor også spores i interessen for regional arkitektur.

At det også er muligt gennem et ihærdigt og konsekvent arbejde - styret af et klart formuleret program - at beherske de forhold, der skaber arkitektur, nemlig form og forhold, farver og stof, vidner ikke så få bygværker om.

I bestræbelserne på at skabe arkitektur er den brændte sten et beskedent men levende og føjeligt hjælpemiddel, der er som skabt til at indordne sig form og forhold, og som kan bidrage til en naturlig farve- og stofvirkning.

A/S TEGLVÆRKERNES CENTRALKONTOR

ARKITEKTEN

Meddelelser fra Danske Arkitekters Landsforbund.
Udgivet af Arkitektens Forlag.

Redaktion:
Poul Erik Skriver (ansv.)
Chr. Enevoldsen
Redaktionsudvalg:
Johan Pedersen (leder), David Birnbaum, Jarl Heger, Arne Karlsen, Henning Meyer og Finn Monies.
Annonceredaktion:
Bertel Barnholdt (annoncechef)
Lillian Schmidt (sekretær)
Redaktionens adresse: Nyhavn 43, København K, Minerva *6200.
Udsendelsesdag: Hver anden onsdag. Redaktionen slutter 14 dage før udsendelsesdagen.
Pris: 3 kr. pr. hæfte i løssalg, abonnement 56 kr. årlig.
Signerede artikler står for forfatterens regning, usignerede for den ansvarshavende redaktørs regning. Kun når det udtrykkeligt er angivet, kan artiklerne ses som et udtryk for Danske Arkitekters Landsforbunds standpunkttagen.

ERINDRINGSLISTE

KONKURRENCER

Lokal offentlig projektkonkurrence om en skole i Holme
Aflevering: 15. oktober 1960. Program med bilag udleveres fra D.A.L.'s sekretariat, Bredgade 66.

Offentlig projektkonkurrence om en administrationsbygning i Farum
Aflevering: 5. december 1960. Program med bilag udleveres fra D.A.L.'s sekretariat, Bredgade 66.

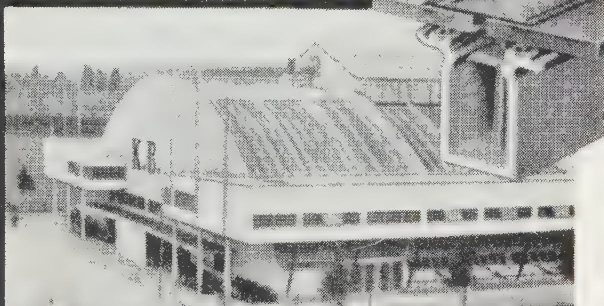
Nordisk konkurrence om reguleringsplan for Tokerudfeltet i Oslo
Program udleveres fra D.A.L.'s sekretariat, Bredgade 66, København K, bilag kan fås samme sted mod depositum på d. kr. 200.00.
Aflevering: 5. januar 1961.

Offentlig projekt-konkurrence om en kirke på Sønderbro i Horsens
Aflevering: 10. januar 1961. Program med bilag udleveres fra D.A.L.'s sekretariat, Bredgade 66.

Lokal offentlig projekt-konkurrence om byhal i Horsens
Åben for danske arkitekter, som har bopæl eller arkitektvirksomhed i Horsens og følgende opland: Horsens Bys forstæder, Tørring, Brædstrup, Skanderborg og Odder. *Aflevering:* 13. januar 1961. Program med bilag udleveres fra D.A.L.'s sekretariat, Bredgade 66.

International konkurrence om udvidelse af biblioteket i Trinity College, Dublin, Irland
Registrering (i Dublin): senest 31. august 1960. *Depositum:* 5 £ (ca. kr. 100.–). *Aflevering:* 1. marts 1961. Program til gennemsyn i D.A.L.'s sekretariat.

Kommende konkurrencer
Byplankonkurrence om center i Ballerup
Bebyggelsesplan for et område i Humlebæk
Kommuneskole med børnebibliotek i Frederiksværk
Vandtårn i Rødovre
Konkurrence om énfamiliehuse (Kosangas)

BYGGETEKNISK ORIENTERING

Nyt fra typehuskontoret

Arkitekternes typehuskontor, der er en selvejende institut under Danske Arkitekters Landsforbund, arbejder til stadig med at forbedre grundlaget for projekteringen af énfamil huse. Det materiale, typehuskontoret udarbejder, er selvfølge først og fremmest beregnet på at anvendes i forbindelse m typehusbyggeri, og det vil indgå som en del at det materia arkitekterne får udleveret, når de skal opføre et af typeh kontorets huse. Men det er tillige i høj grad anvendelig forbindelse med projekteringen af individuelle småhuse.

I denne spalte vil vi jævnligt orientere Arkitekte *læsere om, hvad der foreligger af nyt fra typehuskontor*

Finansieringsoversigt

Den af typehuskontoret tidligere udarbejdede fina sieringsoversigt foreligger nu i en revideret udga med fem finansieringseksempler. Bladet er gratis u sendt til medlemmer, der tidligere har rekvirer supplerende katalogblade, men det kan iøvrigt r kvireres selvstændigt (50 øre pr. stk.) eller samme med de øvrige supplementsblade (8.- kr. pr. stk.) forsendelse 1 krone.

Oversigten indeholder hvad enhver arkitekt nød vendigvis må vide om aktuelle finansieringsmulig heder for énfamiliehuse. Bygherren venter, at ark tekten er velorienteret på dette område. De af type huskontoret udarbejdede finansieringseksempler vise hvad det virkelig koster at bo i eget hus. I modsætnin til de oplysninger, der ofte gives af entreprenørfirmae og andre, der averterer med typehuse, er de her ge givne eksempler baseret på aktuelle oplysninger fr låneinstitutionerne. I denne forbindelse er det rimelig at gøre opmærksom på, at der til indsætning i de tidligere udsendte grønne ringbind foreligger med delelser fra Kredit- og Hypotekforeninger om låne muligheder, hvilke serier der er åbne, rentefod, afdra m.m. Andre låneinstitutioner burde udsende lignend meddelelser.

Med typehuskontorets tilladelse gengiver vi i de følgende finansieringsoversigten og de fem finansie ringseksempler.

Finansiering og driftsudgifter

På katalogbladets side 5 er opstillet et eksempel på anskaffelsessummens fordeling på de tre hovedgrupper grundudgifter, håndværkerudgifter og omkostninger og hvorledes udgifterne kan fordele sig på de enkelte poster indenfor hovedgrupperne. Med projektmaterialet følger blanketter til udregning af anskaffelsessum og opstilling af finansieringsplan og driftsbudget.

I det efterfølgende er kort gennemgået en række belåningsmuligheder og betingelser for drifts- og huslejetilskud. Yderligere oplysninger kan fås i låneinstitutionernes brochurer, boligministeriets cirkulærer etc.

Belåning og egenkapital

I almindelighed vil bygherren kunne regne med at optage lån på 75–90 % af anskaffelsessummen, hvilket

Se HFB side 281, 336, 337, 338

altså svarer til, at bygherren må præstere en e kapital på 25–10% af anskaffelsessummen.

Egenkapitalen kan foruden kontanter være be grundudgifter eller andre udgifter indenfor anskaffe summen. Bygherrens eget indskud kan også ydes i f af eget arbejde ved husets opførelse. Hvis der i e kapitalen indgår private lån, vil der ved statsst byggeri kræves, at lånet er uopsigeligt fra kredi side og uden pant i ejendommen.

Ved opstilling af driftsbudget bør medregnes r af bygherrens egenkapital svarende til det rente bygherren lider ved at have bundet pengene i hus i stedet for f. eks. at sætte dem i banken.

Statslån

Loven om boligbyggeri (af dec. 1958) åbner mu hed for i begrænset omfang at yde statslån til par husbyggeri til brug for mindrebemidlede ejere, r lånene bevilges ikke for tiden.

Statsgaranti

Efter boligloven kan ydes statsgaranti for den af 3. prioritetslånene, som ligger efter 65% af godkendte anskaffelsessum og op til 85%. For minc bemidlede bygherrer forhøjes grænsen til 90%. Ty husene er typegodkendte af boligministeriet som fyldende de *tekniske* krav, der stilles til statsstø byggeri, men udover de tekniske krav skal opfyl en række *økonomiske* krav til byggeriet:

Ved beregning af statsgarantien kan kun medta grundudgifter for en grund på normalt 800–1000 r Som samlet grundudgift vil i København, Frederi berg og Gentofte højst kunne medregnes 16.000 k og i det øvrige land højst 12.000 kr. I disse bel kan hegn og haveanlæg medregnes med indtil 2–2. kr./m², dog ialt højst med 1.500 kr.

Er grundafgiften højere, eller arealet større, e det vil kunne godkendes, må bygherren selv finansie de overskydende udgifter.

Såfremt bygherren som mindrebemidlet søger sta garanti til den højeste lånegrænse (90%), gæld følgende maksimumsbeløb for håndværkerudgiftern

Hovedstadsområdet	38.000 k
Købstæder, bymæssig bebyggelse	35.000 k
Landkommuner iøvrigt	32.000 k

I håndværkerudgifterne kan medregnes rimelige u gifter til oliefyr, komfur, køleskab og vaskemaskin også udover maksimumsbeløbet, men bygherren m selv finansiere den del af udgifterne, hvormed ma simumsbeløbet overskrides.

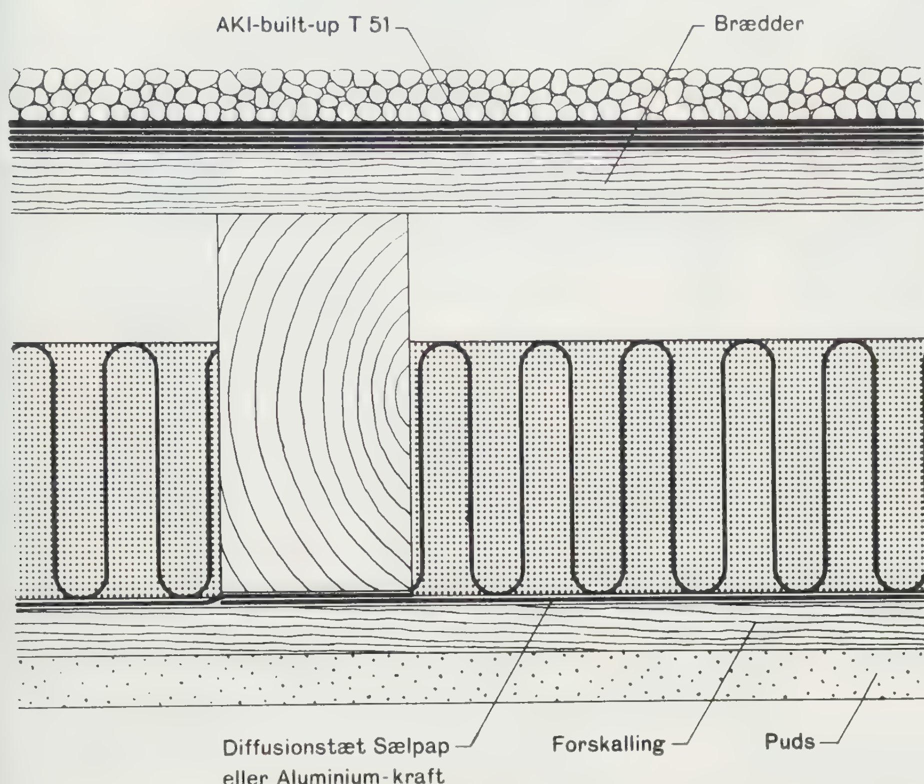
For at bygherren kan anses for mindrebemidlet, m den skattepligtige indkomst for husstanden ikke ove skride 16.800 kr. + 1.025 kr. pr. barn.

Beløbene er pristalsregulerede, og de anførte tal gældende efteråret 1960.

Det er en ufravigelig betingelse for at opnå stat garanti, at statsgarantien er bevilget, før byggearbejd påbegyndes.

På samme vilkår, som gælder for statsgaranti, ka kommunerne yde kommunegaranti.

GLASULDFILT

HER

Fladt trætag med built-up

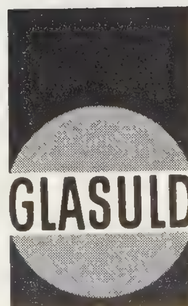
Glasuldfiltens tykkelse 100–125 mm.
Hvor beklædningen under Glasulden ikke i sig selv er tilstrækkelig damptæt, bør der anbringes en membran under Glasuldfilten.
Der kan benyttes diffusionstæt Sælpap eller Aluminium-kraft.
Membranen anbringes med klemte overlæg under bjælkerne.

Af hensyn til ventilationen bør der være f. eks. 5 cm luft over Glasuldfilten, og der skal etableres udluftningsåbninger langs facaderne.
Udluftningsåbningernes areal bør i hver side være ca. 1/600 af det bebyggede areal.
De må udføres således, at sne ikke kan fyge ind.

Ved denne konstruktion, hvor ventilationsluftstrømmen er parallel med Glasuldfiltens overflade, og hvor beklædningen under Glasulden er tæt, er det normalt unødvendigt at afdække Glasuldfiltens overside med vindtæt papir.

Ved 100 mm Glasuldfilt er k ca. 0.36 kcal/m^2 · h · °C.
Ved 125 mm Glasuldfilt er k ca. 0.30 kcal/m^2 · h · °C.

AKTIESELSKABET
DANSK GLASULDFABRIK
AMALIEGADE 15 · KØBENHAVN K · TELEFON CENTRAL 6388

Kredit- og hypotekforeningslån

Kredit- og hypotekforeningerne yder henhold 1. og 2. prioritetslån. I almindelighed kan regnes lån på ca. 40% og ca. 10% af anskaffelsessumn d.v.s., at omkring halvdelen af anskaffelsessummen dækkes af disse to prioriteter.

Lån fra reallåneinstitut

De nye finansieringsinstitutter, der er oprette medfør af boligloven af dec. 1958, yder 3. prioritets til parcelhusbyggeriet. Beregningen af lånegrænsen s på grundlag af nettoprovenuet af de optagne l d.v.s. med fradrag af kurstab og indskud. I pra medfører denne beregningsmetode, at lånsøgere kontante penge vil kunne opnå lån på 75% af c godkendte anskaffelsessum. Med statsgaranti forhø lånegrænsen til 85% (for mindrebemidlede 90%

Sparekasselån

Sparekasserne yder 3. prioritetslån til parcelh byggeri. Lånegrænsen er 80%, i nogle sparekas 85%. Bemærk, at lånegrænsen beregnes af anskaffels summen inclusive finansieringsomkostninger. Med sta garanti forhøjes lånegrænsen til 85% (for mind bemidlede 90%).

En del sparekasser yder også 1. og 2. priorite lån.

Sparekasselån til byggesparere

Sparekasserne yder særlig fordelagtige lån til bygg sparere, d.v.s. personer, som i mindst 3 år har foretag regelmæssige opsparinger i en sparekasse med henb på at erhverve eget hus. Lånegrænsen er 85% anskaffelsessummen inclusive finansieringsomkostni ger.

Driftstilskud

Ifølge boligloven kan der ydes statstilskud til ne bringelse af driftsudgifterne for den mindrebemidle bygherre. Driftstilskudet udgør for tiden 8,50 kr./m bruttoetageareal, dog højst for 85 m². Driftstilskud for et typehus vil være det maksimale beløb: 85 m à 8,50 kr. = 722,50 kr./år. For at opnå driftstilsku skal opfyldes samme krav, som stilles til statsstøtt byggeri for mindrebemidlede men det er ikke nød vendigt, at byggeriet er finansieret med statsstøtt Efter 1966 afvikles driftstilskudet gradvis ved en årl nedsættelse med 1 kr./m².

Huslejetilskud

Hvis huset opfylder betingelserne for at opnå stat lån (hvilket for typehusenes vedkommende vil sig at håndværkerudgifterne ikke overskrider de tidliger nævnte maksimumsbeløb), uden at huset dog behøve at være belånt med statslån, og hvis bygherren indtægt ikke overskrider et nærmere fastsat årlig beløb, kan der opnås huslejetilskud til familier o enligtstillede med børn. Grænsen for indtægten e pristalsreguleret og udgør for tiden 12.400 kr. med e tillæg på 620 kr. pr. barn. For hver 100 kr. indtægter

overstiger denne grænse, nedsættes tilskudet 2°/o (af lejeværdien).

Huslejetilskudet fastsættes i forhold til „lejeværdien“, d.v.s. den værdi, som husejeren skal medregne i sin skattepligtige indkomst som lejeværdi af bolig i egen ejendom, p.t. 4°/o af ejendomsværdien. Huslejetilskudet varierer fra 20°/o for enligtstillede med ét barn og familier med to børn til maksimalt 80°/o for familier med 7 børn. Udover procentsatserne er dog fastsat visse maksimumsbeløb for tilskudets størrelse.

Familier med 2 børn kan kun opnå tilskud, hvis kommunalbestyrelsen har truffet almindeligt gældende beslutning herom.

Eksempel på anskaffelsessum

Grundudgifter:

Grund incl. vej og kloak	12.600 kr.	
Hegn	400 kr.	
Haveanlæg	1.000 kr.	
Grundudgifter ialt		14.000 kr.

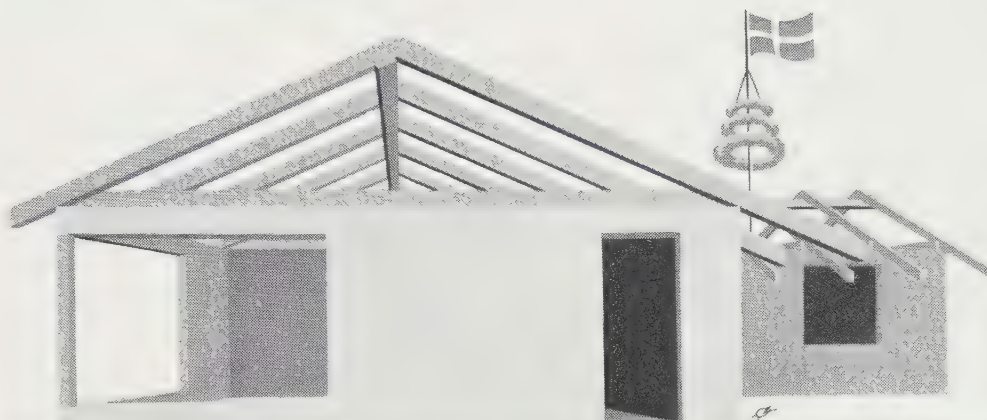
Håndværkerudgifter:

Jordentreprise	300 kr.	
Kloakentreprise	750 kr.	
Kloakstik	400 kr.	
Murerentreprise	11.200 kr.	
Tømrerentreprise	8.600 kr.	
Snedkerentreprise	6.050 kr.	
Glarmesterentreprise	650 kr.	
Malerentreprise	1.800 kr.	
Blikkenslagerentreprise	700 kr.	
Sanitetsentreprise	1.500 kr.	
Vandstik	250 kr.	
Varmeentreprise	3.400 kr.	
Elentreprise	1.650 kr.	
Elstik	350 kr.	
Oliefyr	1.300 kr.	
Elinstallation til oliefyr	350 kr.	
Komfur	750 kr.	
Håndværkerudgifter ialt		40.000 k

Omkostninger:

Arkitekthonorar	2.500 kr.	
Ingeniørhonorar	500 kr.	
Advokathonorar	900 kr.	
Reproduktionsudgifter	300 kr.	
Attester og vurderinger	350 kr.	
Forsikringer og afgifter	100 kr.	
Renter før indflytning	500 kr.	
Gebyrer	450 kr.	
Udtørring	200 kr.	
Diverse	200 kr.	
Omkostninger ialt		6.000 k
Anskaffelsessum		60.000 k

TAG **AKITON** TIL TAG

DET ER STÆRKT OG BILLIGT...

I mere end 30 år har vi fremstillet tagpap, og AKITON-navnet har altid garanteret for den højeste kvalitet og den strengeste fabrikskontrol. Rekvirer vore tækkespecifikationer og vore brochurer vedrørende de enkelte tagpapper. På tækninger udført med vor B-kvalitet samt på built-up tækninger udført af vor tækkeafdeling yder vi 10 års garanti for tæthed og holdbarhed.

AKITON
B-kvalitet: grå, rød, grøn eller skifer
C-kvalitet: grå, rød, eller grøn
Til tagtækning

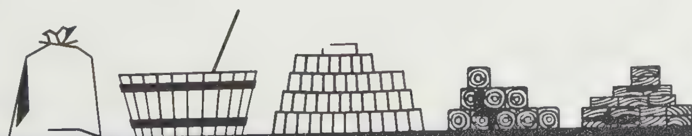
BITUSIL
Armeret med Glasfilt
Som underlagspap ved flerlagstækninger

SÆLPAP
grå, diffusionstæt eller sort
Til fugtisolering

HVALROS
Letsandet tjærepap
Som underlagspap ved flerlagstækninger

AKIDRITE
Bitumenplade armeret med jute
Til membranisolering

Vor serviceafdeling giver gerne oplysning, råd og vejledning i alle spørgsmål vedrørende tagtækning, og vor tækkeafdeling udfører arbejder overalt i landet.
Et AKITON-tag regnes for „hårdt tag".

AKTIESELSKABET FOR KEMISK INDUSTRI

AMALIEGADE 15, KØBENHAVN K, Central 6388 ● AALBORG Telf. 34177 ● VEJLE Telf. 1286 - 2567

Finansiering ved kredit- og hypotekforeningslån
+ lån med kommunegaranti fra reallåneinstitut

Anskaffelsessum (excl. kurstab)			60.000 kr.

Finansiering

1. prioritet			
5% kreditforeningslån	24.500 kr.		
÷ indskud, 1½%	÷ 370 kr.		
÷ kurstab, kurs 82%	÷4.230 kr.		19.900 kr.
2. prioritet			
5% hypotekforeningslån	6.000 kr.		
÷ indskud, 3%	÷ 180 kr.		
÷ kurstab, kurs 81%	÷1.100 kr.		4.720 kr.
3. prioritet			
5½% reallåneinstitutlån	36.000 kr.		
÷ indskud, 3% af ugaranterede del af lånet	÷ 770 kr.		
÷ kurstab, kurs 83%	÷5.850 kr.		29.380 kr.
Bygherrens egenkapital (=10% af anskaffelsessum*)			6.000 kr.
Anskaffelsessum excl. kurstab			60.000 kr.

Driftsbudget

1. pr. 5,4% af 24.500 kr.	1.320 kr.	
2. pr. 6,0% af 6.000 kr.	360 kr.	
3. pr. 7,36% af 36.000 kr.	2.650 kr.	4.330 kr.
Rente af egenkapital 5% af 6.000 kr.		300 k
Skatter og afgifter, anslået		500 k
Vedligeholdelse		300 k
Forsikringer		150 k
Diverse udgifter		100 k
Årlige udgifter excl. opvarmning		5.680 k
Evt. driftstilskud* 85 m² à 8,50 kr.		÷ 720 k
		4.960 k

Heraf udgør 1. års afdrag på lån ca. 580 kr.
Lånenes løbetid: 1. prioritet 60 år
2. prioritet 60 år
3. prioritet 30 år

* Mindre bemidlet bygherre

Finansiering ved kredit- og hypotekforeningslån
+ lån fra reallåneinstitut

Anskaffelsessum (excl. kurstab)		60.000 k

Finansiering

1. prioritet		
4½% kreditforeningslån	28.000 kr.	
÷ indskud 1½%	÷ 420 kr.	
÷ kurstab, kurs 78	÷6.160 kr.	21.420 k
2. prioritet		
5% hypotekforeningslån	7.000 kr.	

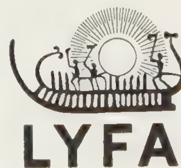
afskærmning af lyskilden

FOTA-LITE

Med FOTA-LITE, som er en opfindelse fra CORNING GLASS WORKS, U.S.A. har man fundet den ideelle løsning på problemet om mest muligt lys *uden* at blænde. – I en 4 mm klar glasplade har man indfotograferet et lamel-gitter med maskevidde 4 mm, der alt efter lamellernes stilling giver en afskærmning på 45 eller 30 grader. FOTA-LITE er ikke mindst velegnet til indbygningsarmaturer med meget ringe højde.

- ***ændrer ikke farve***
- ***nemt at rengøre***
- ***ubegrænset holdbarhed***

AALBORG: tlf. 3 58 88
AARHUS: tlf. 3 27 22
ESBJERG: tlf. 5400
HADERSLEV: tlf. 2 31 14
HORSENS: tlf. 2 37 00
ODENSE: tlf. 12 25 25

BLANKAVEJ 32, KBH. VALBY
tlf. 30 04 11

FOTA-LITE er herhjemme anvendt hos De danske Sukkerfabrikker (billedet til venstre), Codan-huset, Falkoner Centret, Kino Palæet, SAS ny transithal, Kastrup og i en række andre kendte byggekomplekser.

÷ indskud, 3%	÷ 210 kr.	
÷ kurstab, kurs 81	÷1.330 kr.	5.460 kr.

3. prioritet

5% reallåneinstitutlån	22.800 kr.	
÷ indskud, 3%	÷ 690 kr.	
÷ kurstab, kurs 82%	÷ 3.990 kr.	18.120 kr.
Bygherrens egenkapital (= 25% af anskaffelsessummen)		15.000 kr.
Anskaffelsessum excl. kurstab		60.000 kr.

Driftsbudget

1. pr. 5,0% af 28.000 kr.	1.400 kr.	
2. pr. 6,0% af 7.000 kr.	420 kr.	
3. pr. 7,1% af 22.800 kr.	1.620 kr.	3.440 kr.
Rente af egenkapital 5% af 15.000 kr.		750 kr.
Skatter og afgifter, anslået		500 kr.
Vedligeholdelse		300 kr.
Forsikringer		150 kr.
Diverse udgifter		100 kr.
Årlige udgifter excl. opvarmning		5.240 kr.

Heraf udgør 1. års afdrag på lån ca. 550 kr.

Lånenes løbetid: 1. prioritet 60 år
2. prioritet 45 år
3. prioritet 30 år

Finansiering ved kredit- og hypotekforeningslån + 3. prioritets sparekasselån

Anskaffelsessum (excl. kurstab) 60.000 kr.

Finansiering

1. prioritet

4% kreditforeningslån	26.000 kr.	
÷ indskud, 1½%	÷ 390 kr.	
÷ kurstab, kurs 74	÷6.760 kr.	18.850 kr.

2. prioritet

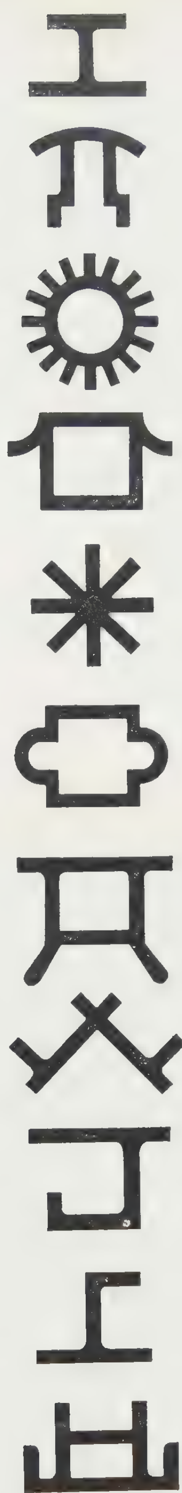
4% hypotekforeningslån	6.500 kr.	
÷ indskud, 3%	÷ 200 kr.	
÷ kurstab, kurs 72	÷1.690 kr.	4.710 kr.

3. prioritet

6¼% sparekasselån	22.500 kr.	
÷ provision, kurs 98	÷ 450 kr.	22.100 kr.

(*Fortsættes side A852*)

Aluminiumprofiler til alle formål...

Vælg aluminium
fremtidens materiale -
og lad os levere
netop den profil
og legering, som
formålet kræver.
Skibsprofiler
bygningsprofiler
profiler
fra verdens førende
værker...

NORDISK ALUMINIUM A/S

borgergade 18 minerva *4312 · telex 5647

VELUX-AL jalousier

type VJ 2

VELUX-AL jalousier anvendes som udvendig afskærmning af ventilationspartier i facader.

Jalousierne holder vind og regn ude, muliggør trækfri ventilation, kræver ingen vedligeholdelse, og er lette at montere i ventilationspartiernes false.

VELUX-AL jalousierne fremstilles af trukne aluminiumprofiler i sort eller klar oxydering.

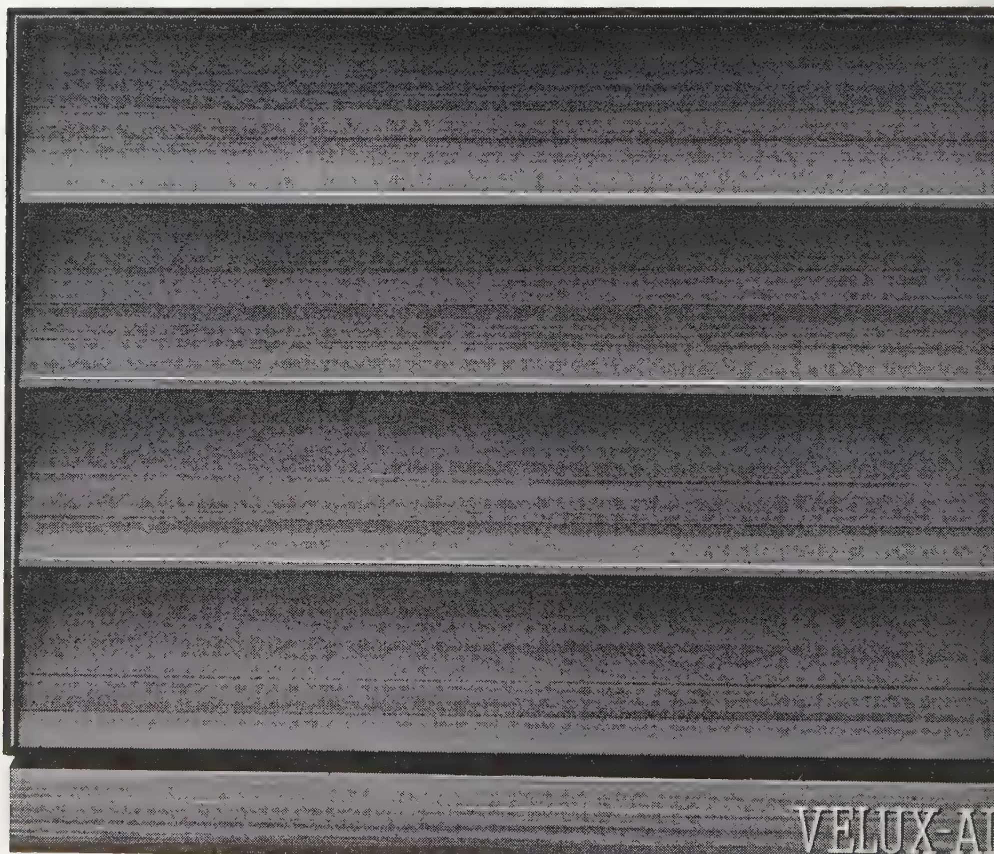
Jalousierne leveres i standardhøjde 144 mm eller i spring herfra med 35 mm. Længderne kan tilpasses hver opgaves krav, og jalousierne kan desuden sammenbygges til gennemløbende facadepartier.

Vi sender Dem gerne yderligere oplysninger.

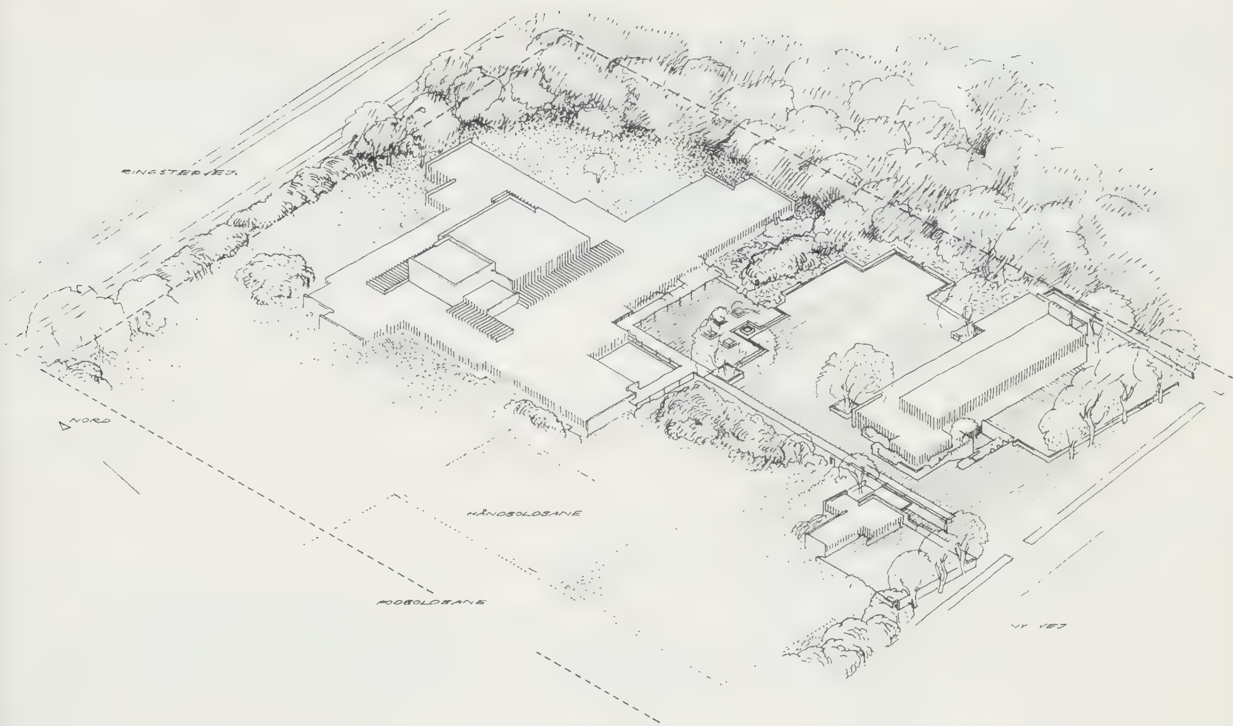

VELUX-AL

VELUX-AL

. KANN RASMUSSEN & CO - VELUX A/S · MASKINVEJ 4 · SØBORG · TELEFON (01) *69 11

Arkitekterne Nils Andersen, Salli Besiakow og Andreas Heiberg: *Konkurrenceprojekt tildelt 1. præmie. Isometrisk beliggenhedsplan*

Konkurrence om gymnasium i Køge

I den offentlige projektkonkurrence om et gymnasium i Køge indkom 32 forslag, der alle opfyldte programmets krav om rettidig aflevering. Fire forslag præmieredes og et blev indkøbt. Et forslag udarbejdet af arkitekterne Nils Andersen, Salli Besiakow og Andreas Heiberg tildeltes 1. præmie. Et forslag udarbejdet af arkitekterne Hans Jørgen Hansen og Leif Dupont Laursen tildeltes 2. præmie, et forslag af arkitekt Jean-Jacques Baruël 3. præmie og et forslag af arkitekt C. J. Nørgaard Pedersen fik tildelt 4. præmie. Det indkøbte forslag var udarbejdet af arkitekterne Jørgen Bangsbo og Ole Nielsen. Disse fem forslag gengives på de følgende sider.

Dommerkomiteens generelle bemærkninger

Enhver gymnasieundervisning må ifølge sin natur være stærkt fagdelt og kræve et omfattende fagligt apparat. Dette medfører et voksende behov for særligt indrettede lokaler, hvor der kan skabes de for de enkelte fag bedst mulige arbejdsforhold.

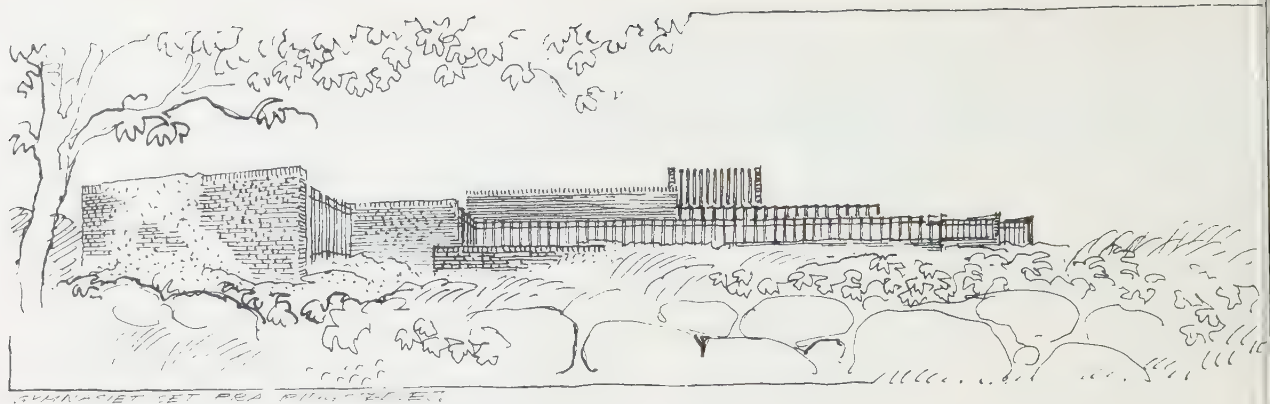
En stadig forøgelse af specialklassernes antal er imidlertid økonomisk set uforeneligt med opretholdelsen af et hjemmeklasse-system, og man har derfor ved udskrivningen af denne konkurrence søgt at finde formålstjenlige former for en skoletype bestående udelukkende af faglokaler.

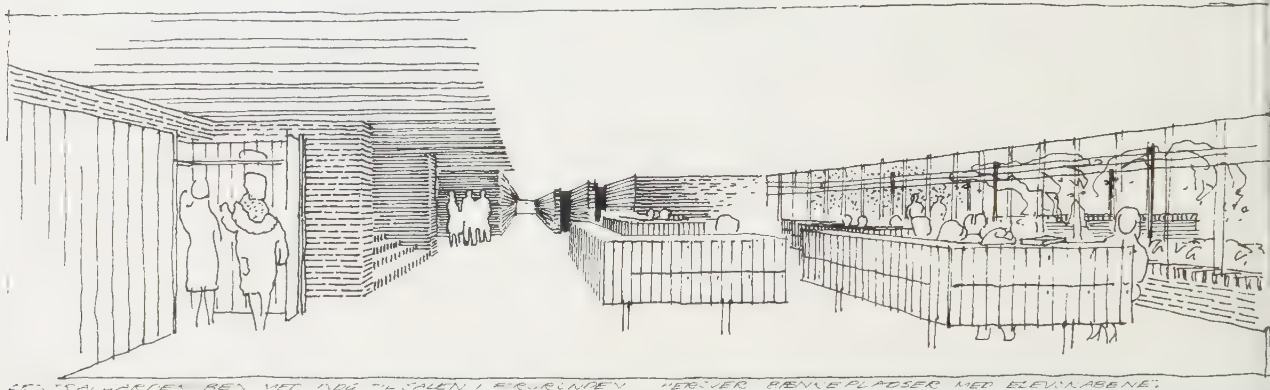
Indretningen af en faglokale-skole medfører en principiel ændring af elevernes forhold i skolen. Medens det i en skole med hjemmeklasser i reglen er læreren og faget, der kommer til eleverne i hjemmeklasserne, er det i en faglokale-skole eleverne, der kommer til læreren og faget i faglokalet. Dette medfører, at eleverne ikke mere kan have deres opholdssted eller garderobe i og ved undervisningslokalet, og en af hovedopgaverne for konkurrencedeltagerne har derfor bestået i at skabe et centralt område, der på én gang kan tjene som garderobe og opholdssted for eleverne. Det er af afgørende betydning, at det centrale område er således placeret, at færdslen til og fra lokalerne og til og fra skolegården kan foregå gnidningsløst, ligesom det må være således indrettet, at det kan skabe en smuk og hyggelig ramme om det fællesliv, der gerne skulle samle skolens fagdelte virksomhed til en enhed.

Endvidere er det ønskeligt, at det centrale område på naturlig måde kan udnyttes ved samlingssalens anvendelse udenfor skoletiden.

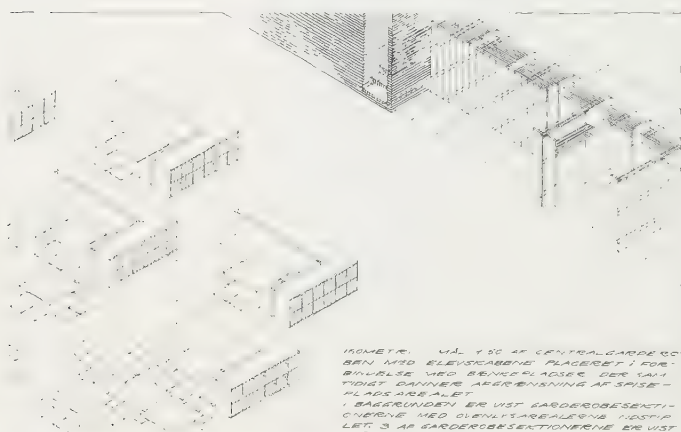
Det er dommerkomiteens indtryk, at man gennem denne konkurrence har fået en række interessante løsninger af opgaven. Dog forekommer det centrale område at have voldt deltagerne store vanskeligheder, og ingen af de indkomne 32 forslag kan siges at have givet en endelig løsning af dette område.

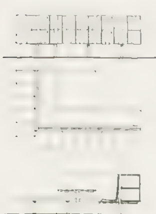
Grupperingen af lokalerne omkring det centrale område spænder lige fra den stærkt koncentrerede løsning i én blok til meget opløste planer, og udformningen af centralområdet fra det kombinerede garderobe- og spiserum til stærkt differentierede centralområder med adskilte garderobe, spise- og opholdsrum.

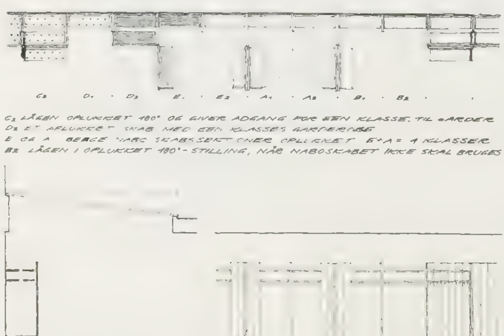

Arkitekterne Nils Andersen, Salli Besiakow og Andreas Heiberg: *Konkurrenceprojekt tildelt 1. præmie*

Dommerkomiteens bemærkninger

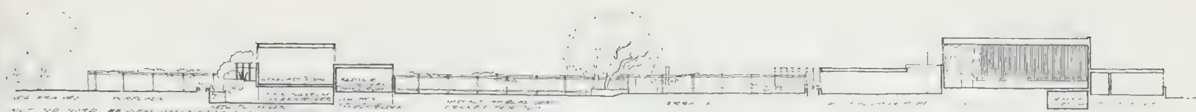
Ved projektet har man særligt hæftet sig ved centralområdets hensigtsmæssige placering i forhold til trafiklinjerne til skolens enkelte lokalegrupper, områdets forbindelse til legepladsen og dets differentierede udformning. Endvidere har man fundet helhedsplanen koncentreret, men samtidig indeholdende gode udvidelsesmuligheder. Udenomsarealernes udformning er velgennemtænkt, og perspektiverne viser, at forfatteren er gået stærkt i dybden med den rumlige udformning af projektet.

Detailtegningerne af centralområdet viser, at der har været arbejdet meget med funktionen af dette område, men der synes stadig at være visse uklarheder tilbage ved indretningen, specielt synes garderobearrangementet noget overeksponeret i forhold til de praktiske problemer.

Ved den endelige bearbejdelse af projektet bør det overvejes at flytte anlægget lidt mod syd-vest, og endvidere vil det muligvis være nodvendigt at omplacere enkelte rum. Pedelboligens sammenbygning med gymnastiksalen forekommer noget uheldig.

Det er dommerkomiteens opfattelse, at den antydede ydre udformning indebærer mulighed for en tilfredsstillende arkitektonisk løsning.

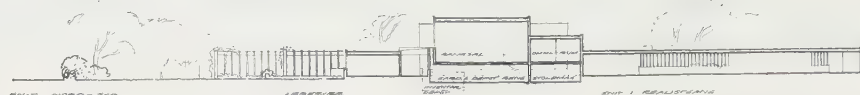
Tegningerne til venstre viser udformningen af centralområde med spisepladser, elevskabe og garderobeskabe. De gengives her i mål 1:200

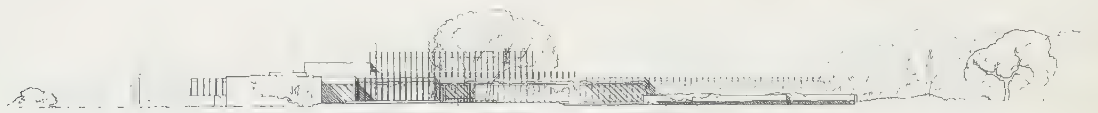
Snit syd-nord, 1 : 1000

Façade mod nord, 1 : 1000

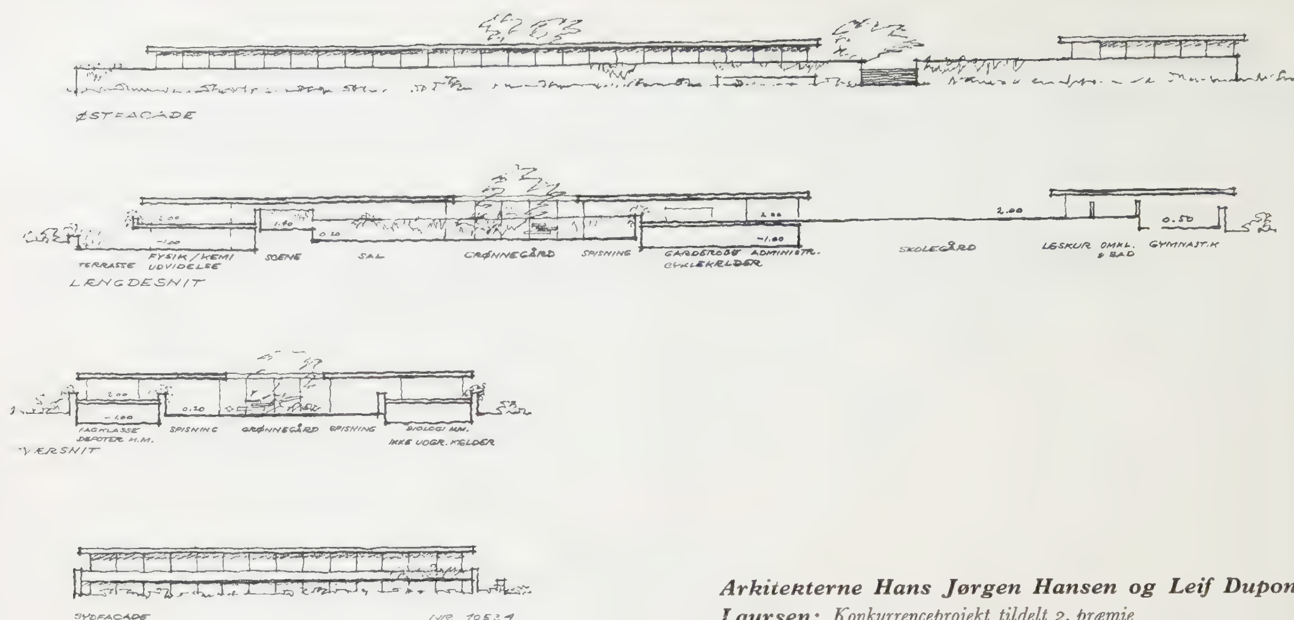

Snit nord-syd, 1 : 1000

Façade mod syd, 1 : 1000

Plan 1 : 1000

Façader og snit, 1:1000

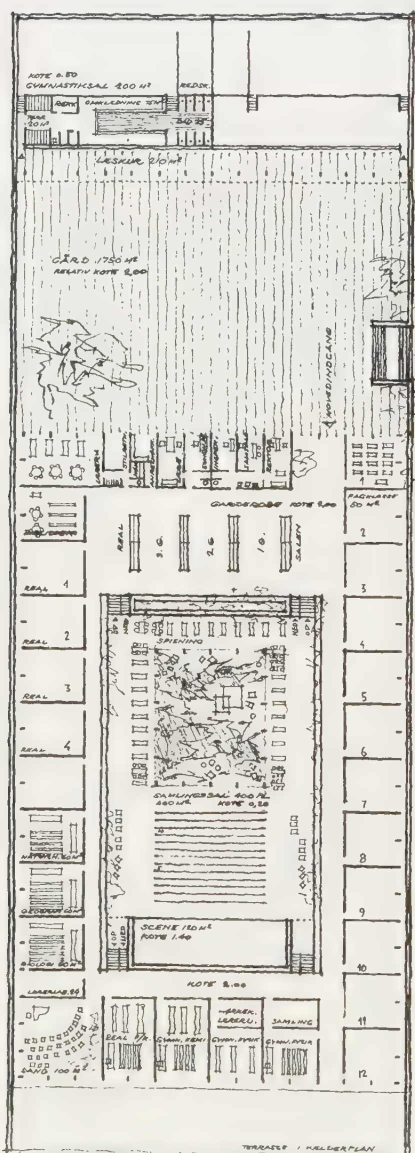
Arkitekterne Hans Jørgen Hansen og Leif Dupont Laursen: *Konkurrenceprojekt tildelt 2. præmie*

Dommerkomiteens bemærkninger

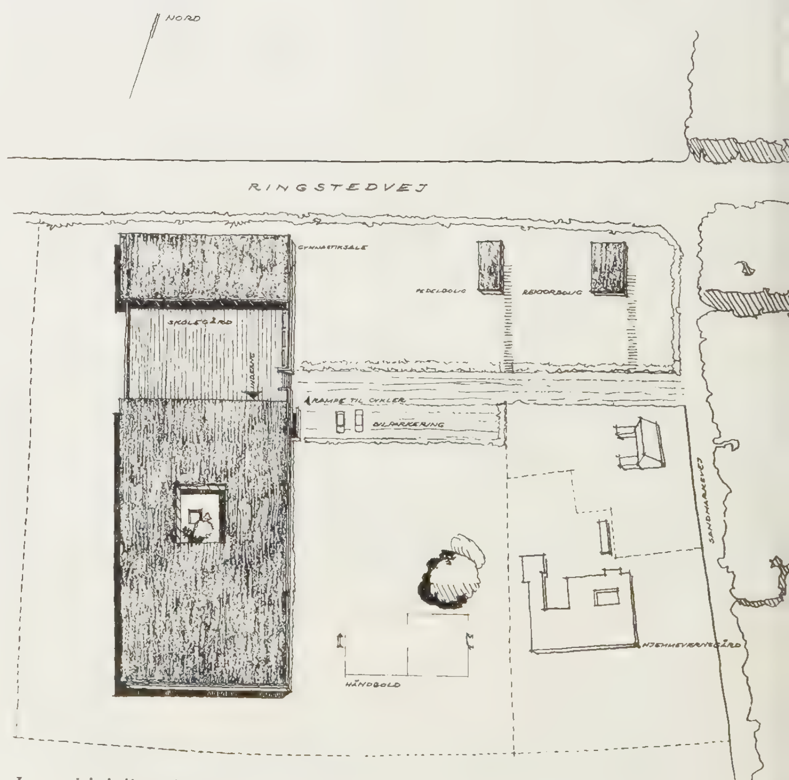
Projektet fremhæves for sin klare og koncentrerede udformning o
meget smukke kombination af midterrummene med spiseafdelin
gen beliggende omkring den åbne gård. Centralområdets op
deling i garderobe- og spisepladser er tiltalende. Der synes do
at være vanskeligheder ved at isolere salen tilstrækkeligt i forhol
til skolens øvrige lokaler.

Det må bemærkes, at adgangen til skolen sker fra Sandmarks
vej på et andet sted end forudsat i programmet, og at rektor
boligen er placeret på et areal der ikke omfattes af konkurrencen

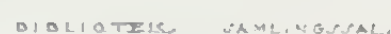
En udvidelse af skolen forudsætter, at de hertil nødvendig
lokaler etableres allerede samtidig med skolens opførelse.

Plan 1:1000

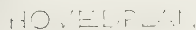

Isometrisk beliggenhedsplan, 1:4000

Façade mod syd, 1 : 1000

Façade mod vest, 1 : 1000

Plan 1 : 1000

Arkitekt Jean-Jacques Baruël:

Konkurrenceprojekt tildelt 3. præmie

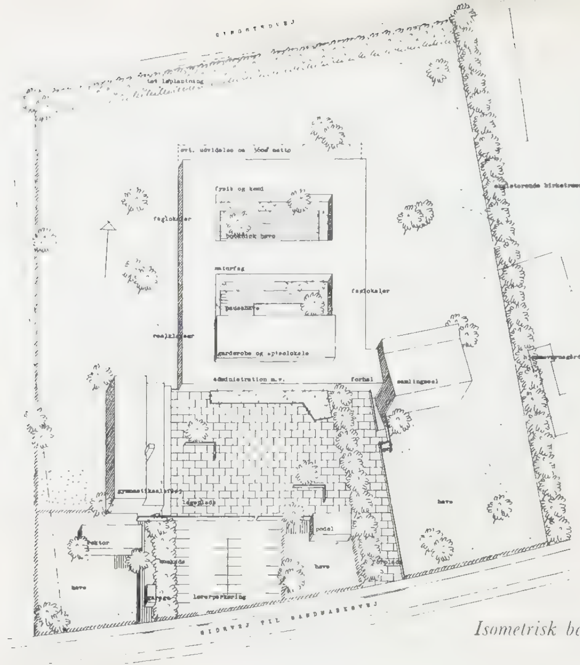
Dommerkomiteens bemærkninger

Projektet er interessant ved sin koncentrerede form og især ved centralområdets differentierede udformning med niveauforskydningerne og med adgangene til legeplads og forhal.

På nogle punkter forekommer konstruktionen tvivlsom og uøkonomisk, og i det hele synes formidealet ude af kontakt med opgavens størrelse.

Beliggenhedsplan 1 : 4000

Arkitekt C. J. Nørgaard Pedersen: *Konkurrenceprojekt tild*
4. præmie

Isometrisk beliggenhedsplan, 1 : 4000

Dommerkomiteens bemærkninger

Projektet viser et interessant indlæg i problemerne ved centra områdets udformning, der er vel gennemarbejdet indenfor e traditionel skoleplan.

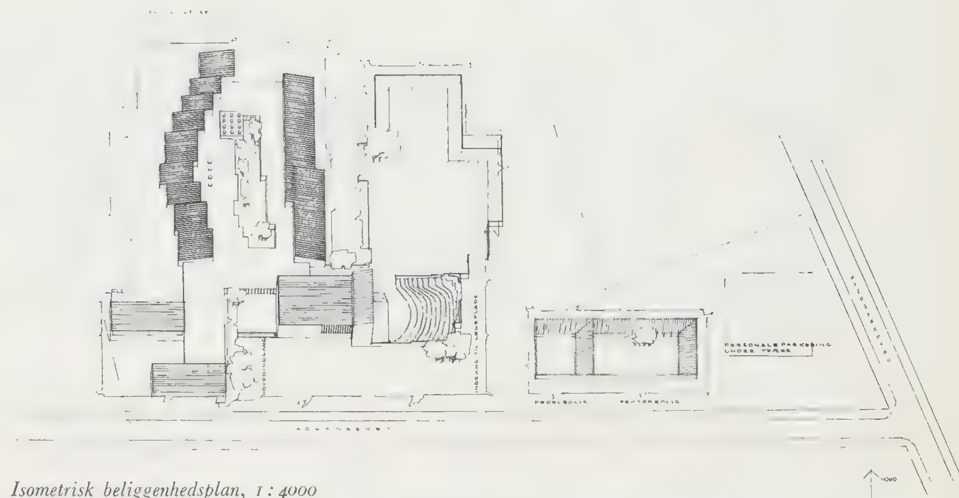
Façade mod syd, 1 : 100

Plan 1 : 1000

Arkitekterne Jørgen Bangsbo og Ole Nielsen:
Indkøbt konkurrenceprojekt

Dommerkomiteens bemærkninger

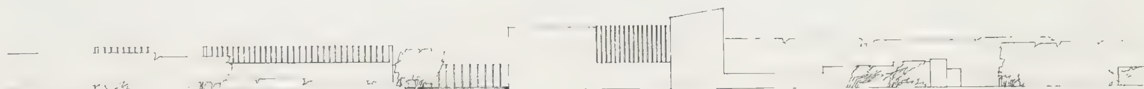
Projektet fremhæves for at have taget hele kvarteret op til behandling i beliggenhedsplanen og for skitsen til den landskabelige udformning. Endvidere viser forslaget til centralområdet en selvstændig opfattelse af dette områdes problemer, men den spredte udformning kan medføre vanskeligheder bl. a. ved oversigten.

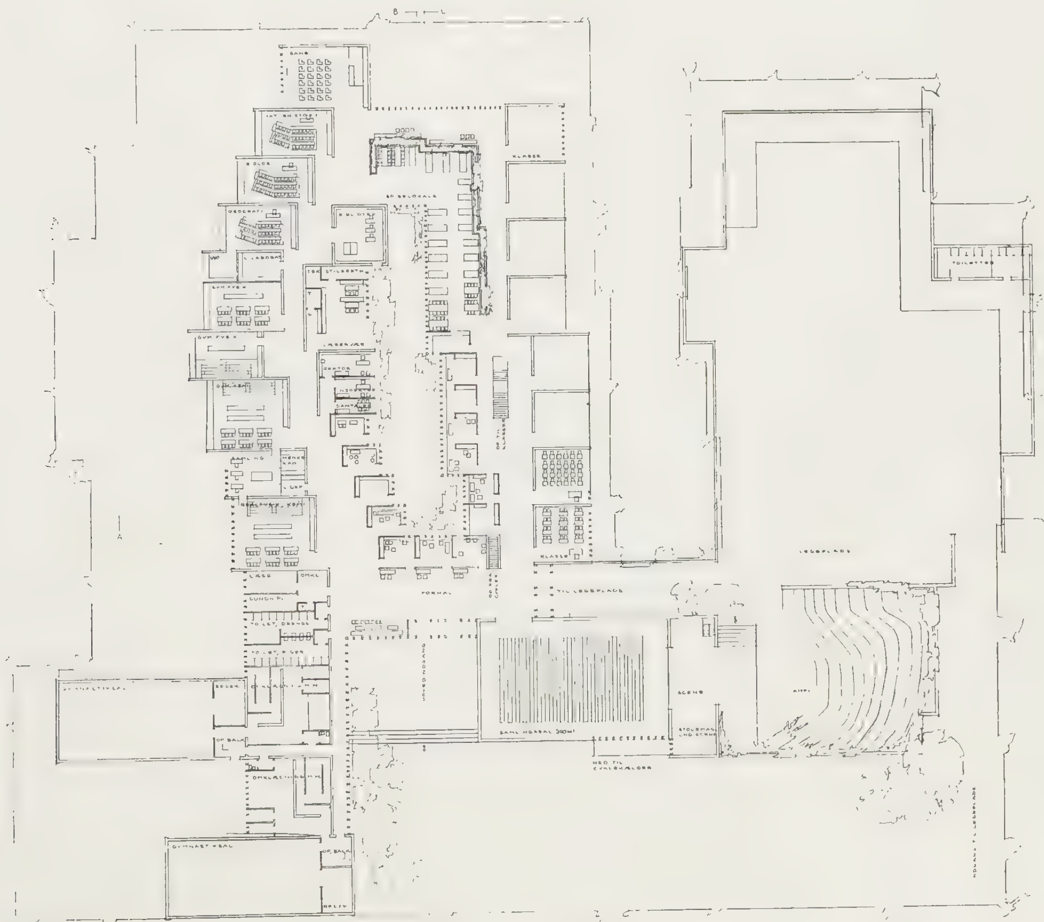
Isometrisk beliggenhedsplan, 1 : 4000

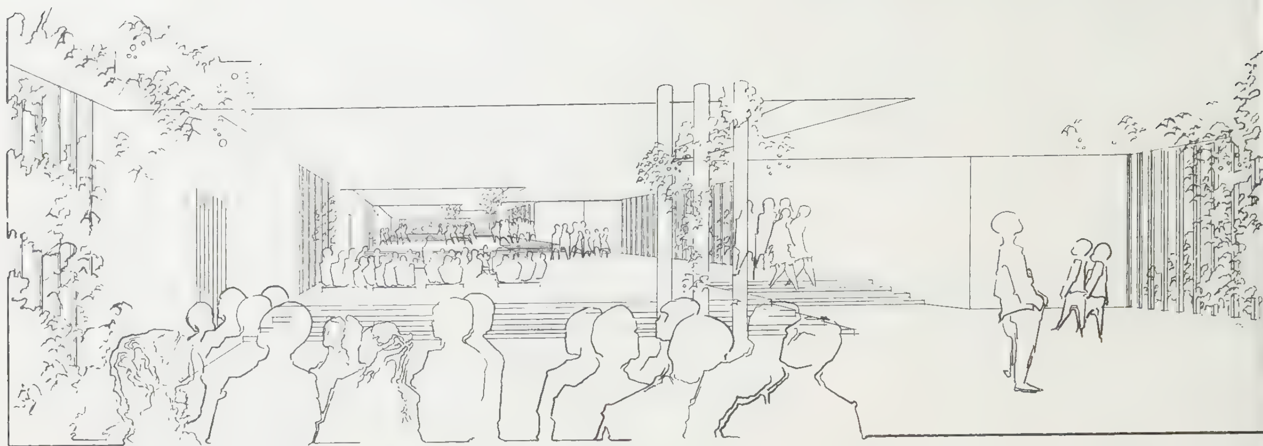
Façade mod vest, 1 : 1000

Façade mod syd, 1 : 1000

Plan, 1 : 1000

Arkitekt Henning Larsen og medarbejdere: *Konkurrenceprojekt tildelt 1. præmie, perspektiv fra den terrasseopbyggede vandrehal med spisepladser*

Konkurrence om en skole i Roskilde

Til bedømmelse var indkommet 17 forslag, der alle opfyldte programmets krav. Bedømmelsen afsluttedes den 27. juni 1960. Et projekt udarbejdet af arkitekt Henning Larsen med Knud Munk, Finn Karlsson og Gunhild Krogsdam Christensen som medarbejdere tildeltes 1. præmie. Et projekt udarbejdet af arkitekterne Nils Andersen, Salli Besiakow og Andreas Heiberg tildeltes 2. præmie og et projekt udarbejdet af arkitekterne Mogens Laulund og Martin Andersen fik tildelt 3. præmie. Herudover indkøbtes to projekter, et udarbejdet af arkitekterne Gehrdt Bornebusch, Max Brüel og Jørgen Selchau i samarbejde med havearkitekt Sven Hansen og et udarbejdet af arkitekterne Knud Friis, Elmar Moltke og Niels Noach. De præmierede og indkøbte forslag gengives her.

Arkitekt Henning Larsen, medarbejdere Knud Munk, Finn Karlsson og Gunhild Krogsdam Christensen:
Konkurrenceprojekt tildelt 1. præmie

Isometrisk beliggenhedsplan, 1:4000

Dommerkomiteens bemærkninger

Projektet udmærker sig ved en klar og levende disposition. Udformningen af særklasser i en række selvstændige småbygninger langs nordøstskellet adskiller på en naturlig måde skolen fra den tilstødende villabebyggelse. Den terrasseopbyggede vandrehal, som strækker sig fra hovedindgang til de grønne sportsarealer, er interessant udformet og danner en god forbindelse mellem skolens normalklasse-gruppe og særklasse-grupper. På de enkelte terrasser er der på en smuk måde skabt mulighed for etablering af spisepladser.

Samtlige normalklasser er orienteret mod sydøst, og etapedelingerne forekommer klare. Ud fra en økonomisk vurdering forekommer det rigtigt, at gangarealerne er anvendt til grupperum.

De lokaliteter, som søges af forældre og andre er på en tiltalende og hensigtsmæssig måde grupperet om en grønnegård beliggende umiddelbart ved skolens hovedindgang og placeret centralt i forhold til skolens øvrige funktioner.

Samlingssalen forekommer interessant og vil med den viste beliggenhed kunne betjene en lang række formål. Forslaget muliggør separat adgang til sportspladsen og de dertil hørende særlokaler, gymnastiksal, svømmehal og omklædning, fra Knud den Stores vej.

Projektet har en stærk arkitektonisk holdning og må betegnes som en smuk løsning af den stillede opgave.

Façade mod sydvest, 1 : 1000

Façade mod nordvest, 1 : 1000

Façade mod sydøst, 1 : 1000

Plan, 1 : 1000

Isometrisk beliggenhedsplan, 1 : 4000

Arkitekterne Nils Andersen, Salli Besiakow og Andreas Heiberg: *Konkurrenceprojekt tildelt 2. præmie*

Dommerkomiteens bemærkninger

Skolens opbygning over et kamsystem er klar og konsekvent. De korte midterkorridorfløje med øst-vestvendte normalklasser opdeler på en tiltalende måde skolen i mindre enheder, som har let og bekvem forbindelse til legepladsen. Placeringen af spisepladserne i den bageste del af klasserummet forekommer mindre tiltalende. Terrænfaldet mod nord er vel udnyttet ved placering af en to-etages fagklassefløj med korte forbindelser til det øvrige skoleanlæg. Gymnastiksale og svømmehal er mindre heldigt placeret i forhold til sportspladsen. Svømmehallen er hensigtsmæssigt forsynet med to sæt omklædningslokaler. Den arkitektoniske udformning forekommer harmonisk, men måske noget tør.

Façade mod nord, 1 : 1000

Snit, 1 : 1000

Façade mod syd, 1 : 1000

Plan, 1 : 1000

Arkitekterne Mogens Laulund og Martin Andersen: *Konkurrenceprojekt tildelt 2. præmie*

Dommerkomiteens bemærkninger

Plansystemet er meget klart og overskueligt, hvilket i nogen grad skyldes det vandret planerede terræn, som betinger ret betydelige trappeanlæg ved de to adgangsveje.

De korte normalklassefløje har bekvem adgang til legepladsarealet som slutter sig smukt til det grønne område.

Antallet af spisepladser indenfor de respektive småbørnsfløje er næppe tilstrækkeligt.

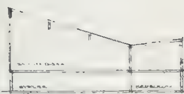
Særlokalernes placering i en række forskudte blokke giver en ønskelig opdeling af den langsgående korridor, men medfører samtidig en begrænsning i disse lokalers størrelse og udformning.

Gymnastiksale og svømmehal er placeret på den lavere del af arealet i direkte tilknytning til sportspladsen, der på en naturlig måde indgår i anlæggets store friareal.

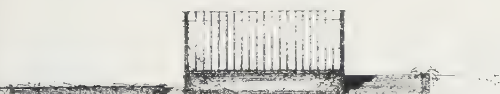
Den klare – noget skematiske – plan har medført en vel stereotyp façadeudformning.

Isometrisk beliggenhedsplan, 1 : 4000

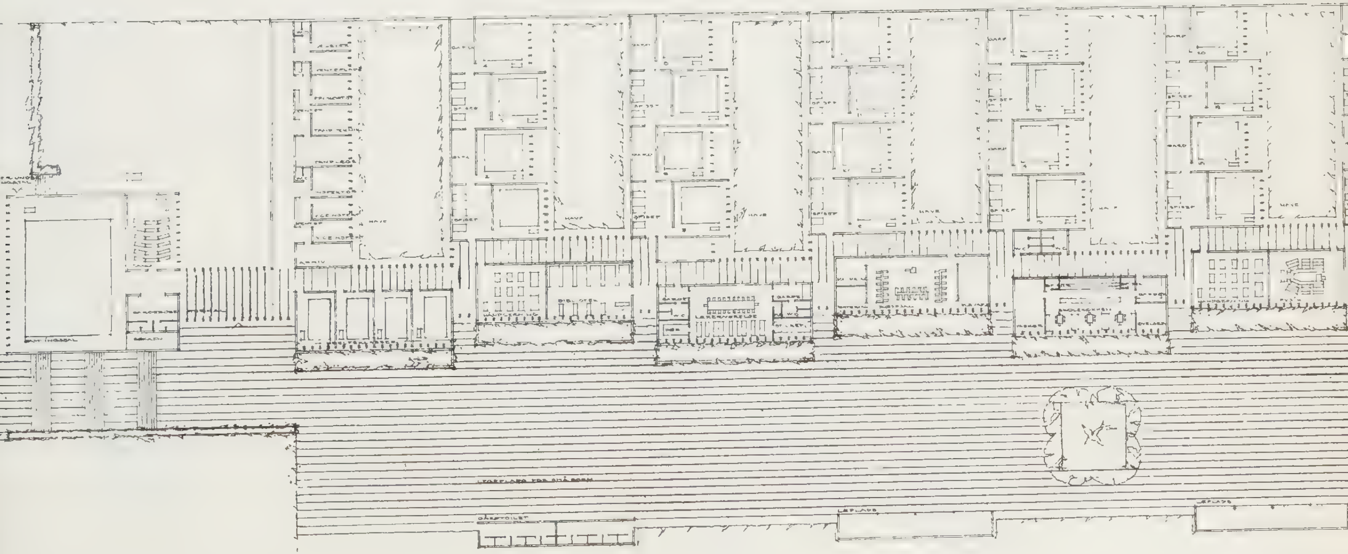
Snit i samlingssal og normalklasser, 1 : 1000

Façade mod nordvest, samlingssal, 1 : 1000

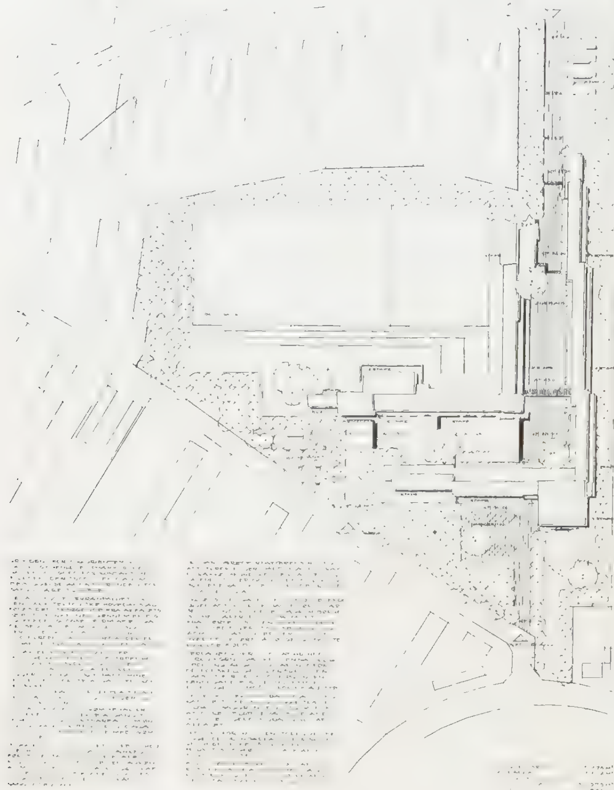

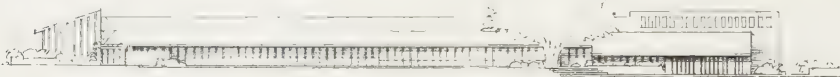
Façade mod sydvest, 1 : 1000

Udsnit af plan, 1 : 1000

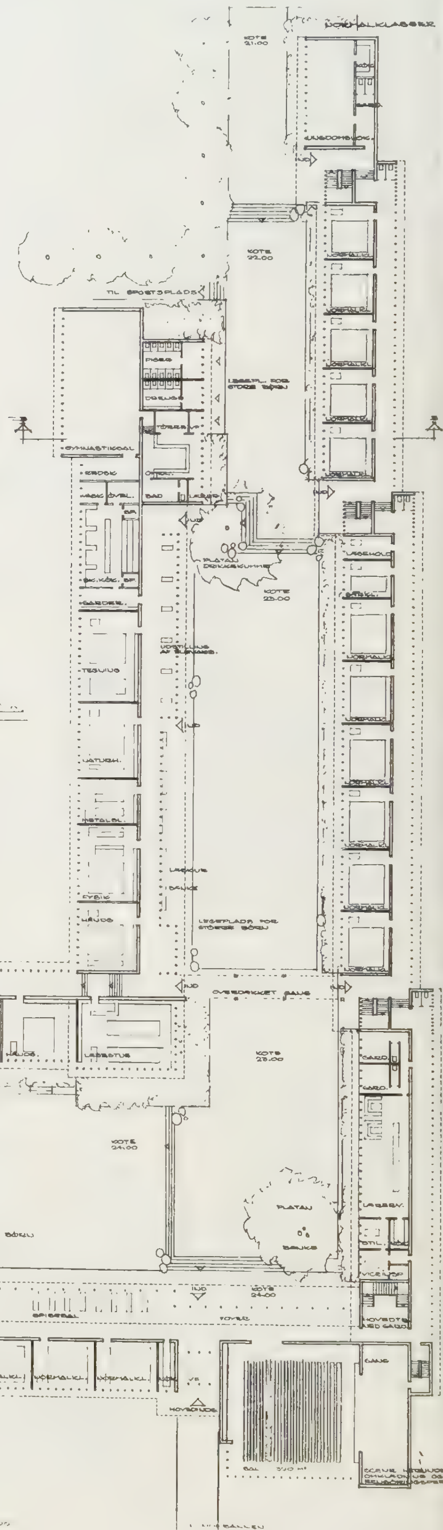
Arkitekterne Gehrdt Bornebusch, Max Brüel og Jørgen Selchau i samarbejde med havearkitekt Sven Hansen
Indkøbt konkurrenceprojekt

Isometrisk beliggenhedsplan, 1 : 4000

Façade, 1 : 1000

Dommerkomiteens bemærkninger

Projektet fremhæves på grund af sin hovedidé med den gennem- gående legegade, hvorfra der mod nordvest er udsigt til fjorden. Projektet vender ryggen mod den eksisterende villabebyggelse, og danner således på naturlig måde læ mellem skole og private boliger. Selvom en opdeling af legepladsområderne er ønskelig, forekommer antallet her overdrevet. Arkitekturen er interessant, men de stærkt markerede murflader vil formentlig være alt for dominerende i kvarteret.

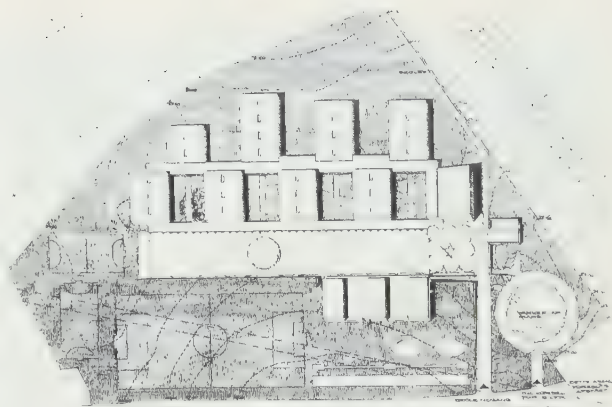

Plan, 1 : 1000

Arkitekterne Knud Friis, Elmar Moltke og Niels Noach: *Indkøbt konkurrenceprojekt*

Dommerkomiteens bemærkninger

Projektet fremhæves for den klare gruppering af de enkelte bygningsblokke omkring den centrale hovedkorridor. Adgangsforhold, legepladser og udenomsarealer forekommer rimelige. Projektet er et af de få, som på konsekvent måde har løst omklædningsbehovet for gymnastiksale og svømmehal.

De enkelte klasserum er for dybe, og man finder placeringen af en række af skolens centrale funktioner, – kontor, lærerværelse m. v. – for tilbagetrukket i forhold til hovedindgangen.

Isometrisk beliggenhedsplan, 1 : 4000

Snit i normalklasser, 1 : 1000

Façade mod syd, 1 : 1000

Plan, 1 : 1000

Tårnby rådhus var for mig en enestående æstetisk oplevelse, men derfor er husets miljø og atmosfære lige forfejlet og forkert på det sted huset ligger og til de mennesker der skal benytte det. *Jarl Heger*

Odd Brochmann:

Janus ser på rådhus

Kanskje gemyttene alt er falt til ro etter den hissige, men afgjort ufruktbare Sven Erik Møller-, SAS- og Tårnby-debatt. Da er det fristende igjen å puste til de glør som ulmer i den ovenfor siterte påstand, og som kaster et mystisk tvelys over arkitekturens mål og mening. I dagens klare skinn burde synspunktet fortone seg som en umulighet, da ville man vel finne et smukt byggverk smukt, og et meningsløst meningsløst, uten å blande begrepene sammen. Men betraktningsmåten er så karakteristisk for hele vår heterogene situasjon, at den fortjener granskning.

Uheldige konstellasjoner er ellers ikke et nytt begrep: i selve Bibelen advares mot eksempelvis å kaste perler for svin, fordi svinene ikke forstår å apprisiere en slik gestus. Lignelse: perle = rådhus, svin = Tårnbys borgere. Men om man kunne tro at perlene hadde en oppdragende virkning, da ville man vel gladelig ofre hele halskjeder, og se fremtiden trygt i møte. Og slik bør vel den idealt innstilte arkitekt tenke.

Selvfølgelig, fantes det billigere virkemidler enn perler, men av samme nytte, da ville man i dagliglivet foretrekke dem.

Er da det omtalte rådhus *for fint?* Burde en del av pengene heller vært anvendt til asfalt på veiene? Det er et spørsmål om innstilling. Men allerede de gamle grekere hadde en trang til å smykke sine byer med byggverk som må ha stått i sterk kontrast til de omkringliggende boliger, og vi synes å være dem takknemlige for dette. Til tider vil vi riktignok av et nybygg forlange en nensom innpasning til omgivelsene, vel å merke når disse er verdifulle. Helt meningsløse vil derimod slike anstrengelser virke, når naboskapet er et produkt av tilfeldigheter, og tildels stygt. Som her.

Den gjengitte uttalelse kan umulig ta sikte på noen av de nevnte forhold. Meningen må da være at den arkitektur det her er tale om, er en uttrykksform, en fortolkning av forestillinger som kun kan oppfattes av arkitekter (og muligens deres nærmeste pårørende), mens den *aldri* vil komme til å appellere til dem som
ellers bor på Amager. I så fall må det innrømmes
man er kommet på villspor. Men da skal man me
bare det, og ikke noe helt annet samtidig. For arkite
turen er ikke noe man har hengende på veggen i s
private stue, den henvender seg til almenheten, sæ
lig når den opptrer i skikkelse av folkets hus.

Når det gjelder skapplass og hyllebredder p
kjøkkenet, da er menigmanns behov og oppfatnin
en hellig ting. Statsdrevne forskningsinstitutter reg
strerer hans reaksjoner, og ve den arkitekt som ik
retter seg deretter. Når det derimot gjelder våre me
menneskers dyperegående krav til trivsel og kuns
nerisk fortolkning af egen situasjon, da er det bli
god tone å omfatte dem med forakt. Dette bemerkelse
verdige skille mellom interessene oppsto som kjent
siste halvdel av forrige århundre. Det er fristende
tro at det bestandig hadde vært der, men at man før
la merke til situasjonen under den sosiale omveltnin
som gjorde folkets kulturnivå til en hovedsak. Sli
kan det imidlertid ikke ha vært. For selv om det stor
publikum i samtiden ikke tilbunds forsto sine Tizian'e
og Boromini'er, fant de utvilsomt *noe* å beundre o
glede seg over, alt etter sin mottagelighet. Det dreid
seg om en gradsforskjell av forståelse, ikke som n
om helt forskjellige interesseområder.

Mens det før falt naturlig for arkitekten å etter
komme sine oppdragsgiveres ønsker, betraktes idag e
slik innstilling som prostitusjon. Man klynger seg ti
slagordet om nødvendigheten av å følge sin ege
overbevisning, at man bare kan skape ut fra *seg selv*
Så sant, så sant. Ingen har noensinne kunnet gjør
noe vakkert med virkemidler man selv fant forkaste
lige. Forskjellen på fortidens og dagens innstillin
ligger bare i oppfatningen av hva „seg selv" egentlig er
Satt på piedestall blir begrepet så snervert, et til
fluktssted for arroganse og lettkjøpte meninger. Selv
følgelig et produkt av hva man vet, men også a
hva man *ikke* vet. Og erfaring forøvrig synes å vis
at nettopp ignoranten er den mest skråsikre på egne
synsmåters fortreffelighet. Den vise er ydmyk.

Nu vil det jo være urimelig å forlange at arkitekte
fremfor andre skal utmerke seg ved stor visdom. Me
en umiddelbar følelse av fagets omfattende betydnin
skulle ha lært oss en viss ærbødighet overfor dem v
tross alt mener å tjene. Man skulle kunne utvide se
selv til noe mer, noe som fornemmer for andre. Der
ved ville dette merkelige tvesyn opphøre, man ville
igjen få etablert den helhet i kulturbildet som for
tiden hadde. Men som vi savner, bittert, fordi hel
vår samfunnsform er basert på drømmen om e
fellesskap, mer omfattende enn noen sinde.

Da blir det ikke snakk om å gi kjøp, men igjen å
handle ut fra en overbevisning. Dessverre er vår
forestillingsevne så begrenset, at vi i nuværende situ
asjon ikke kan tenke oss annet enn juks og fanteri
ting vi avskyr, som resultat av en slik omvendelse
Men det spennende ved all kunstnerisk utvikling, e
jo nettopp at den alltid fører til noe helt nytt, no
som ingen på forhånd har kunnet tenke seg. Hvis de
ikke skulle vise seg at Tårnbyhuset er midt i blinken

... der er trapper med titusinde trin og korridorer så lange som herfra til Mombassa

Arkitekturkritik

Kun en urafstemning blandt landets arkitekter vil kunne fortælle hvor mange, der var for og hvor mange imod lederen „ridderslaget“ (*Arkitekten* nr. 17). Det har fortrinsvis været modstandere af artiklen, der er kommet til orde, al den stund det vel er naturligere at gribe pennen i protest end i medhold.

Af de, der brød en lanse for Svend Erik Møller, har flere benægtet Skrivers ret til, i sin egenskab af redaktør af *Arkitekten* og *Arkitektur* at udtale sig om *Politikens* arkitekturanmeldelser, og har dermed skudt langt ved siden af målet.

Fra redaktørskiftet i 1956 ændredes karakteren af månedshæftet og dets efterfølger *Arkitektur* fra at være en fremvisning af aktuelle bygningsarbejder med arkitektens egne kortfattede kommentarer, til at blive en sammenhængende oversigt over bygningsarbejder af kvalitet og interesse, præsenteret med anmeldelser, der til stadighed optrækker hovedlinierne og fastholder grundtankerne i den udvikling, der finder sted. Disse anmeldelser har hele tiden været præget af en forbavsende evne til at anskue og vurdere helt nye bygningsarbejder både konstruktivt og arkitektonisk. Med en fintmærkende forståelse for arbejdernes aktuelle kvaliteter såvel som deres placering i en større arkitekturhistorisk sammenhæng omtaler forfatteren, helt subjektivt, positive og negative sider af et stykke arbejde uden at det derved har kunnet virke ukollegialt eller personlig ubehageligt på arbejdets ophavsmand. Der er herigennem lagt en personlig linie i *Arkitektur* som har placeret det højt oppe i fagtidsskrifternes rækker. Den fotografiske gengivelse af et stykke arkitektur er af kort øjeblikkelig interesse, men uden betydning for en dyberegående forståelse af arbejdets kvaliteter, hvorimod den subjektive kyndige omtale af arbejdet er af vidtrækkende værdi.

Den samme subjektivitet er både forståelig og retfærdig, når den, der lægger en stor arbejdsindsats i at formidle forståelsen for det, der gror og gærer i dansk arkitektur i disse år, ser et stort dagblad anlægge en hårdt ensidig og ganske uforstående linie i de arkitekturanmeldelser, der tilgår en stor skare læsere. Læserne er næsten alle ikke-fagfolk, anmelderen er nominelt arkitekt, misforståelserne må blive totale, hvis ikke nogen griber ind og forklarer, at sagen kan ses fra flere sider og at den subjektivitet, der kommer til udtryk i anmeldelserne, mangler en faglig kvalitet.

Når en anmelder forfægter sin ubestridelige ret til subjektivitet, må hans publikum til gengæld forlange hans evne til – ligesom skuespilleren – at leve sig ind i rollen og le og græde impulsivt i stedet for at sidde med korslagte arme „på en ø af surhed“ for at bruge et af Schybergs udtryk som SEM har taget sig til berettiget indtægt.

Journalistik kan være høj kunst, men når det drejer sig om en anmeldelse, har den et mål udover det journalistiske. Den skal introducere og vække interesse, og det bør ikke være „sexualmordsinteressen“ den kalder på. Man kan dele kritik i den positive og den negative, det er det nemmeste. Man kan også inddele i henholdsvis gold og frugtbar kritik. Den golde udløser harme og protest, den frugtbare stimulerer og animerer til bedre præstationer. Således kan også anmeldere være med til at højne kvaliteten inden for de områder, der anmeldes.

Finn Monies

Nyt boligbyggeri i England

Hansmartin Bruckmann/David L. Lewis: Neuer Wohnbau in England. Karl Krämer Verlag, Stuttgart 1960. 132 sider, ill., engelsk og tysk tekst.

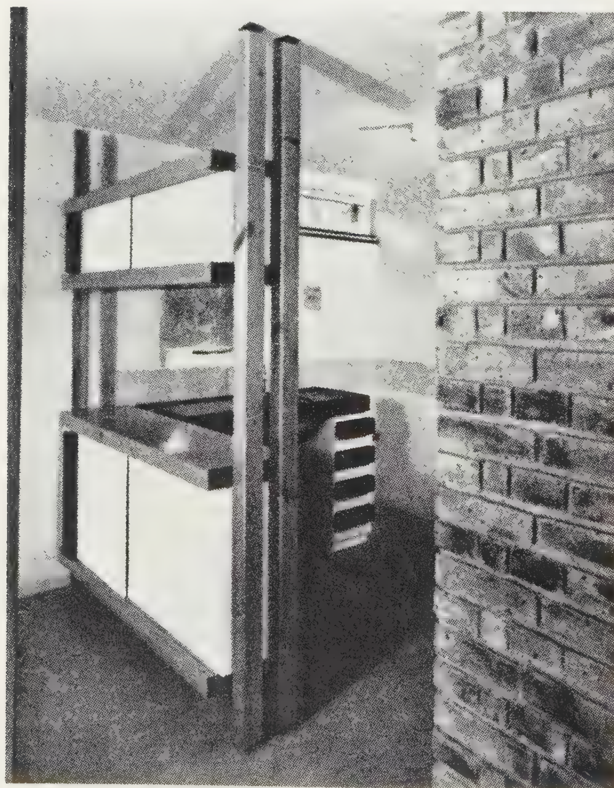
England er i den grad et énfamiliehus-land, at man ofte glemmer dets etageboliger. I årene efter krigen har mange forhold stimuleret etageboligbyggeriet. Genopbygningen af de krigsramte bydele kunne i praksis kun gennemføres med en relativt høj bebyggelse. Byplanmæssigt og trafikøkonomisk var der meget, der talte for at fastholde et stort antal beboere i de centrale bydele.

Dette efterkrigsbyggeri blev navnlig i Londonregionen godt planlagt og projekteret. London County Council stod som bygherre eller organisator af størstedelen af boligbyggeriet og L.C.C.'s arkitektkontor var ledet af dygtige folk. I de senere år er der tillige kommet en del privatbyggeri af god kvalitet.

Det er nok værd at beskæftige sig med engelsk boligbyggeri. Og nogen bedre introduktion end den foreliggende bog kan man ikke få.

Det tysk-engelske forfatterpar har givet afkald på at vise et bredt udsnit af engelsk boligbyggeri. I stedet viser de nogle få, men meget karakteristiske bebyggelser af høj kvalitet. Billedvalget er fint og ledsaget af planer og snit i en fornuftig målestok, som regel 1:200. Hvor det er rimeligt er der tillige beliggenhedsplan og detaljer.

Men det, der er allermest fængslende, er den velskrevne introduktion. Uden overflødig snak får man en beskrivelse af engelsk boligpolitik i dette århundrede. Den er vurderende og kritiserer navnlig den planløse vækst af områderne med lav bebyggelse, bygge- og grundspekulanternes paradis. I disse sovebyer findes ingen kultur/fornøjelses/butiks centrer. Bebyggelsen er for åben, uden de urbane træk, som kendetegner de gamle bebyggelser og alligevel uden de landskabelige værdier, som gør den landlige bebyggelse tiltrækkende. Bebyggelsen er karakterløs og utilfredsstillende i brugsmæssig henseende. 80 pct. af husene er opført uden arkitektbistand.

Køkken i boligbebyggelse i Ham Common, London, opført 1958. Arktitekter James Stirling og James Gowan

Bygningen af New Towns var et modtræk mod denne udvikling. Men af mange grunde blev det ikke den succes, man havde håbet. Ikke desto mindre repræsenterer disse byer en meget positiv tendens i engelsk planlægning. Det er eksperimenter, som i årevis har næret en livlig diskussion om planlægningens og byggepolitikens mål og midler, en diskussion man må misunde englænderne.

Enhver der interesserer sig for planlægning og boligbyggeri vil have glæde af at læse *Neuer Wohnbau in England.* Det er tillige en smukt tilrettelagt bog.

Skr.

Herregårde og slotte

Peter Hirschfeld: Herrenhäuser und Schlösser in Schleswig-Holstein. Zweite erweiterte und verbesserte Auflage 1959. Deutscher Kunstverlag. DM 25.–

I en tid hvor store hold af Akademiets arkitektelever gør den halve jordklode usikker på stort anlagte opmålingsrejser og hvor man med stor iver aftegner mere og især mindre betydelige bygninger, kan det være sundt at rette blikket mod det nære og det vigtige. Peter Hirschfeld har i mer end en menneskealder med flid og held udforsket sin hjemegns arkitektur. Dertil gør han sig den ulejlighed at publicere sine resultater i mønsterværdige om end ikke helt letlæste bøger. Forrige udgave af denne bog om slotte og herregårde (1953) blev revet væk, allerede nu gives der atter den interesserede lejlighed til at sikre sig et eksemplar. Da de omhandlede landskaber en tid lang var danske (meget længere end Vestindien) må deres arkitektur interessere os. Både Eigtved og C. F. Hansen virkede der. Rosenberg og Tschierske kom derfra. Bogen være hermed anbefalet på det bedste. Og skulle man så ikke med en omskrivning af en omskrivning sige til sig selv: Vel er Skelbækken ikke Atlanterhavet og Slesvig ikke Byzanz, men terningerne er – – vrøvl målegrejerne er parate!

Hakon Lund

Grafisk orientering

Hans Reitzels serie: Grafisk orientering. Redigeret af Povl Christensen og Palle Nielsen. Pris pr. bind uindbundet kr. 4,95.

Billigbøgernes succes er baggrunden for denne serie billedbøger. Kun én grafiker er behandlet i hver bog. De første seks er J. F. Willumsen, Aksel Jørgensen,

Trylleren, linoleumssnit af Mogens Zieler fra 1951, 24 × 18 cm

Mogens Zieler, Povl Christensen, Dan Sterup-Hansen og Svend Wiig Hansen.

Det er betydeligt lettere at give os god litterær kunst for en billig penge end at betjene os på samme måde med den grafiske. Ordet er det samme, enten det er trykt i håndsats på bøttepapir eller i maskinsats på billigt træholdigt papir. Men der er en vældig forskel på den originale ætsning og en stærkt reduceret reproduktion på billigt papir. Nogen større kunstoplevelse skal man ikke vente sig ved studiet af disse bøger. Alligevel må man sige, at eksperimentet er forsvarligt. Kender man de originale arbejder, vil man på grundlag af bøgerne kunne memorere den oprindelige oplevelse.

Der er iøvrigt stor forskel på de grafiske arbejders egnethed til en behandling i de små billigbøger. Adskillige af Povl Christensens træsnit har kunnet gengives i eller nær originalens størrelse. Det samme gælder enkelte af Mogens Zielers tegninger. Man begriber ikke, hvorfor nogle af Zielers linoleumssnit er reproduceret via autoclichéer. Også Dan Sterup-Hansens ætsninger klarer sig nogenlunde. Derimod er de fleste af Svend Wiig Hansens raderinger ganske uegnede til den valgte form for reproduktion.

Men blot man ikke møder med alt for store forventninger og erindrer bøgernes lave pris, kan man have stor fornøjelse af at anskaffe sig denne serie. *p.*

Ildsvåde og gensidighed

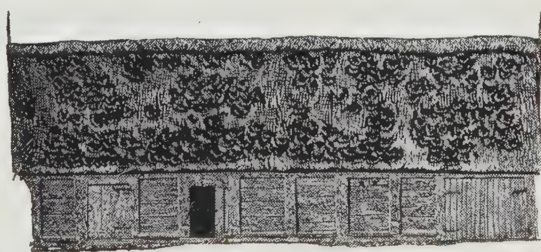
De er brandgode, de to små bøger, Foreningen af gensidige danske Brandforsikringsselskaber har udsendt i anledning af 25 års dagen for sin oprettelse.

Museumsinspektør Ole Højrup har skrevet „Om ildsvåde" og forfatteren Johannes Smith „Om gensidighed". De er begge gode fortællere, som får puttet en masse oplysninger i læseren, mens han sidder og hygger sig i deres selskab. Brand er jo ellers ikke et udpræget hyggeemne, men i historisk belysning forsvinder gruen. Tilbage bliver for den historisk interesserede de morsomme tidsbilleder af folkeligt liv, sædvane og overtro. Det er tillige et værdifuldt bidrag til forståelsen af ældre tiders byggeskik.

Bøgerne er typografisk tilrettelagt og illustreret af arkitekten Povl Abrahamsen. Han er en meget talentfuld grafiker med stor indsigt i denne kunstarts tekniske krav og muligheder. Illustrationerne ligner træsnit, men er i virkeligheden udført i skrabeteknik og ætset i stregclichéer. Det er lykkedes Abrahamsen med denne teknik at udtrykke sig både lyrisk og hvor det var nødvendigt teknisk sagligt. Den tekniske kvalitet er meget høj. Selvom der samtidig er kommet noget pasticheagtigt over tegningerne kan man acceptere dem, fordi de er så velafbalancerede af typografien. Siderne er disponerede med sans for afveksling indenfor en gennemført hovedidé. Skriften, Plantin-Mediæval, er kraftig og levende i snittet og harmonerer helt ideelt med illustrationerne. Sats og tryk, der er udført af Bianco Lunos Bogtrykkeri, er ypperligt. Det matglittede, ukriderede papir er særdeles egnet til opgaven.

De to små bøger kan bruges som forbillede for typografisk tilrettelægning. Men de viser ikke fremad mod nye typografiske muligheder. Mon ikke Abrahamsen, der nu har vist sin mesterlige beherskelse af kendte, typografiske udtryksmidler, skulle kunne få en mulighed for at eksperimentere. Lidt dristigt artisteri savnes i dansk typografi, der ærlig talt er noget konservativ.

Til beskyttelse af bøgerne er udført en virkelig fiks og morsom kasette. Den ene side af kasetten dannes af fire klapper, der er dekoreret med et gammelt engelsk forsikringssymbol, fire læderhandsker, der griber hinanden om håndleddene. Når handskerne lægges i den rigtige rækkefølge, er kasetten låst. *p.*

Bertel Ravns bulhuslade fra Ørby, Vonsbæk sogn ved Haderslev.

Bulhuskonstruktionen adskiller sig fra bindingsværk ved, at stolpernes mellemrum i stedet for lerklining er udfyldt med egeplanker, der skydes ned i en not i siden af stolperne. Bulhuse fandtes i ældre tid både i købstæderne og på landet.

Disse bestemmelser er – set fra et forsikringsmæssigt synspunkt – såre primitive. Der er slet ikke tale om nogen vurdering af tabet. Blot skaden overstiger en vis sum, må den skadelidte indkassere en hjælp, hvis størrelse tilsyneladende afhænger af, hvor stort herredet er. Men nu beskriver lovbestemmelsen jo ikke hele virkeligheden. Det er muligt, at den anførte sum kun er et mindstebeløb, og at det har været sædvane i højere grad at afpasse hjælpen efter skaden, og det er meget tænkeligt, at det ville gå ud over en mands ære, hvis han indkasserede større hjælp, end det var berettiget, og en mands ære betød meget på det tidspunkt, idet han i mangfoldige tilfælde havde brug for at have sine herredsmænds tillid og anseelse, således som det er tilfældet i et samfund, hvor individer er stærkt afhængig af bistand fra sine fæller, som det også var tilfældet i den nyere tids bondesamfund, hvor en mand ikke kunne bryde egnens regler, uden at han kom til at mærke det i form af mindre imødekommenhed, hvad enten han skulle låne en økse, eller han havde brug for en håndsrækning i en eller anden anledning

Er disse regler om brandhjælpen i skånske landskabslov, der er nedskrevet i begyndelsen af 1200årene, primitive, så må det indrømmes, at de er enkle og lette at administrere i en jernhård tid, da staten var meget langt fra at være nogen velfærdsstat, og da de retskyndige måtte være tilfredse, hvis deres afgørelser kunne føres ud i livet og skabe en afgørelse.

30

En side fra Om ildsvåde

Svend-Aage Petersen ***11.11.1914–23.8.1960***

Det er så mærkeligt, at Svend-Aage Petersen, eller Ped, som alle kaldte ham, er død. Kun langsomt vender man sig til tanken, du skal ikke se ham mere, ikke tale med ham mere, han skal aldrig mere råde dig i en vanskelig sag, de hyggelige eftermiddage ved drinken i skumringen er slut.

Hvor har vi moret os sammen. Han havde et skarpt og fint blik for livets små, morsomme tildragelser og detaljer og var en god fortæller. Selvom man vel nærmest må sige, at han var en indesluttet natur, kunne han i en snæver kreds pludselig åbne sig og fortælle. Med få ord og morsomme betoninger kunne han karakterisere en situation eller ridse en stemning op, så man fik tårer i øjnene af latter.

Men han hørte ikke til dem, der kun lo og tog sig livet let. Selvom han ikke ville være ved det, hvilede ansvaret tungt på ham, og mange opgaver var efterhånden blevet pålagt ham; hans rolige, myndige optræden, klare overblik og organisationstalent gjorde, at det ene hverv efter det andet både inden for og uden for søværnet, eller forsvaret, må man vel sige, blev lagt på ham. Han påtog sig det villigt, men jeg tror, eller ved, at det også var det store ansvar, der var medvirkende til hans alt for tidlige død. Det var kun en lille ting, men en af vore venner havde engang ønsket, at Ped i stedet for en præst skulle tale ved hans begravelse. Ped gjorde det, løste sig smukt fra opgaven, men var syg længe efter.

Når jeg skriver „søværnet" og retter det til „forsvaret", skyldes det, at Ped efter sammenlægningen blev ansat i forsvaret, men var startet og havde stadig sit meste virke i søværnet, som han elskede, og hvis traditioner han var så stolt af. Således undrede det, at han havde en mærkelig klodset, gammel stol med rødt plyds som skrivebordsstol i sit ellers så arkitektprægede kontor. – Jo – forklarede han og viste en lille metalplade under sædet – det er eskadrechefens stol –. Ordet „eskadrechef" fandt han så vidunderlig, at han ikke ville skille sig af med stolen trods det, at den i hans smukke kontor virkede som en hund i et spil kegler.

Han er død nu, og tilbage står kun mindet om den personlighed, han var, varm og rig, fuld af indfald og ideer. Selvom tilsyneladende altid rolig så dog aldrig i ro, altid i tankerne eller på papiret arbejdende med en idé eller et projekt. Holdt han ferie, byggede han enten om på huset i Nyboder eller sommerhuset i Rågeleje. Selv udførte han det meste af arbejdet lige fra murer- og tømrerarbejdet til blikkenslager- og elektricitetsarbejdet, helt blev der aldrig færdigt nogen steder, – eller han rejste. Han elskede at rejse, skønt hans arbejde førte ham langt omkring, kunne han ikke blive træt af at rejse – og helst med jernbane, det gav ham flest oplevelser og mest spænding, fandt han.

Men er det vel svært at miste en ven, en ven, man altid kunne stole på, som aldrig svigtede, er det vel sværere for hans familie, hvis faste midtpunkt, han naturligt var. Jeg ser ham for mig kommende hjem efter en lang og trættende arbejdsdag med mange enerverende møder siddende tålmodigt og klippe påklædningsdukker for sin lille pige eller klistre hår på hendes dukke, medens hun begejstret hopper rundt på et ben, beundrende sin far, ivrigt søgende nye beskæftigelsesformer for helt at holde ham for sig selv.

Jeg vil altid mindes ham og i tankerne vil jeg tit spørge, hvad ville Ped sige til denne eller denne situation, og vil han billige min handlemåde, ved jeg, at den er rigtig. ***B. Waagepetersen***

Indlæg

Om arkitekturkritik

Fra arkitekt Nils-Ole Lund har vi modtaget et indlæg i debatten om arkitekturkritik.

Aktuel kritik af arkitektur foregår gerne på tre måder.

Den almindeligste er den mundtlige metode: kritikeren fremsætter sin dom over for 3. mand for at skåne ophavsmanden til værket.

I fagbladene finder vi den anden form for kritik. Da tidsskrifterne nærmest står som standens reklametryksager, bringer man her helst kun positiv eller beskrivende kritik.

Den tredje form, hvis mission det er at formidle kontakter mellem publikum og fagfolk, finder vi i dagbladene. Behovet for orientering om arkitektur er meget stort, da afstanden mellem specialist og lægmand er umådelig. Vi har i denne formidling ikke megen brug for kategoriske domme om grimt og kønt, men mere for saglig orientering (som godt kan være engageret). Den skulle så danne udgangspunkt for personlig vurdering hos læseren.

I dansk presses omsiggribende popularisering er det øjensynlig, at godt kvikt stof foretrækkes fremfor saglige oplysninger. Selv det litterære Information henviser arkitekturen til familieinformationen.

Vi kan resignere overfor denne tingenes tilstand og erkende, at vi må vige for kampen om oplagstal. Vi kan slå os til ro i vores elfenbenstårn og måske trods alt forlige os med S.E.M., for i al sin usaglighed er han en registrering af svælget mellem europæisk formløshed og moderne arkitekturs strenge konsekvens.

Men er pressens slagsmål om at blive størst tilstrækkelig grund til den eksisterende elendighed?

For i Sverige, hvor kampen mellem aviserne er mindst lige så hård som her, bringer *Svenska Dagbladet* en forbilledlig behandling af arkitekturstof. Ulf Hård af Segerstadt, Göran Schildt og Gotthard Johansson præsterer kronikker, der ville være utænkelige i dansk presse.

Det er derfor sandsynligt, at årsagen til den lokale misære ikke skal søges i „massens dårlige smag", men snarere i manglende vilje hos redaktører og i total mangel på kvalificerede skribenter.

Når danske arkitekturhistorikere for alvor mener, at der ikke er skabt god arkitektur i hvert fald i de sidste hundrede år, er det ikke underligt, at egnede anmeldere savnes, for det er i kunsthistorikernes kreds, at de burde findes. ***N.-O. L.***

Danske Arkitekters Landsforbund

Overenskomst

Efter forhandling med finansministeriet er overenskomstens lønramme udvidet til 20 år. Finansministeriet har i den anledning meddelt følgende:

I tilslutning til skrivelse herfra af 17. april 1959 angående den af finansministeriet med Danske Arkitekters Landsforbund og Teknisk Landsforbund indgåede overenskomst af 24. marts 1959 vedrørende arkitekters ansættelse i statens tjeneste skal man meddele, at spørgsmålet om eventuel ydelse af yderligere alderstillæg under overenskomstforhandlingerne i 1959 blev udskudt til senere afgørelse på grundlag af statistisk materiale, som agtedes indhentet.

I overensstemmelse hermed er der mellem finansministeriet og de 2 forbund opnået enighed om, at der med virkning fra 1. juni 1960 fastsættes yderligere et løntrin på 20.000 kr. til arkitekter, der har 16 års anciennitet eller mere. Den i overenskomstens § 2 omhandlede løn vil herefter fra 1. juni 1960 udgøre følgende årlige beløb:

Anciennitet		Løn
0– 2 år	kr.	11.300,00
2– 4 -	-	12.500,00
4- 6 -	-	13.700,00
6- 8 -	-	14.600,00
8-10 -	-	15.500,00
10-12 -	-	16.400,00
12-15 -	-	17.000,00
15-16 -	-	17.600,00
16 og flg. år	-	20.000,00

Der er endvidere opnået enighed om, at der med virkning fra 1. april 1961 fastsættes yderligere 1 løntrin på 22.400 kr. til arkitekter, der har 20 års anciennitet eller mere, dog således at styrelsen i ganske særlige tilfælde kan begrænse ancienniteten til 16 år (20.000 kr.) uden forudgående aftale mellem finansministeriet og de 2 forbund. Fra 1. april 1961 vil den i overenskomsten omhandlede løn herefter udgøre følgende årlige beløb:

Anciennitet		Løn
0– 2 år	kr.	11.300,00
2– 4 -	-	12.500,00
4– 6 -	-	13.700,00
6– 8 -	-	14.600,00
8–10 -	-	15.500,00
10–12 -	-	16.400,00
12–15 -	-	17.000,00
15–16 -	-	17.600,00
16-20 -	-	20.000,00
20 og flg. år	-	22.400,00

De anførte grundlønninger vil pristalsreguleret andrage følgende beløb:

Anciennitet		Løn
0– 2 år	kr.	16.950,00
2– 4 -	-	18.750,00
4– 6 -	-	20.550,00
6– 8 -	-	21.900,00
8–10 -	-	23.250,00
10–12 -	-	24.600,00
12–15 -	-	25.500,00
15–16 -	-	26.400,00
16–20 -	-	30.000,00
20 og flere år	-	33.600,00

Noter

UIA' executivmøde

U.I.A. – den internationale union af arkitektforeninger – sluttede sit executivmøde i København med en festlig aften på Louisiana. Kongressen danser af. Sådan har det været skik, sålænge kongresser har eksisteret. Internationale møder kan ofte arbejdsmæssigt være byrdefulde – og de direkte resultater synes sjældent at stå i rimeligt forhold til arbejdet og omkostningerne. Men de personlige kontakter, der etableres på disse møder har den største betydning for international forståelse og samarbejde.

Men selvfølgelig kan der også opnås praktiske resultater. U.I.A.s måske største indsats er gennemførelsen af ensartede regler for internationale arkitektkonkurrencer. Tidligere herskede der temmelig kaotiske tilstande på dette område til skade for både byggekunst og arkitekter.

Efterhånden har U.I.A. taget en lang række opgaver op. Disse emner, byplanlægning, boligbyggeri, skolebyggeri, arkitektuddannelsen o. s. v. behandles enten i permanente komitéer eller i *ad hoc*-komiteer.

To af deltagerne i U.I.A.s executivmøde i København, Robert H. Matthew, Edinburgh og Yang Ting-Pao, Peking

På executivmødet i København drøftede man de organisatoriske problemer i forbindelse med dette arbejde. Man ønskede bl. a. den nordiske sektion repræsenteret i flere af komitéerne. Foruden det permanente komitéarbejde afholdes konferencer om specielle emner. Under forberedelse er konferencer om arkitektuddannelsen og boligbyggeriet. Der var interesse for at få disse to konferencer placeret i den nordiske sektion.

Executivkomitéen fandt det ønskeligt, at medlemsskabet af komitéerne blev tidsbegrænset til seks år. Dog skal det være muligt at forlænge perioden med yderligere seks år.

Kendskabet til det arbejde, der udføres af U.I.A.-komitéerne er i almindelighed alt for lidt udbredt. Man henstillede derfor fra executivkomitéen til medlemslandene, at U.I.A.s publikationer og rapporter blev stillet til rådighed for fagtidsskrifternes redaktioner, som på dette grundlag kunne orientere en bredere kreds af arkitekter.

I mange lande, og ikke mindst i de såkaldte nye nationer, er arkitekterne socialt svagt placeret. U.I.A.s arbejde kan blive af væsentlig betydning for en styrkelse af arkitekternes stilling.

De mange fremtrædende arkitekters besøg er blevet omtalt i den københavnske dagspresse. Som rimeligt er, har pressen navnlig været interesseret i de udenlandske arkitekters syn på dansk arkitektur. På baggrund af den bekymring for dansk bygningskunst, der præger enkelte aviser, var de udenlandske arkitekters begejstring særdeles effektfuld.

Nordisk styrelsesmøde

På de nordiske arkitektforbunds styrelsesmøde i København drøftede man et forslag til ændring af reglerne for nordiske arkitektur- og byplankonkurrencer. Repræsentanter for de nordiske landes konkurrenceudvalg havde ved et møde i foråret vedtaget de ændringer og tilføjelser, der blev forelagt styrelsesmødet. Den endelige formulering blev henvist til et udvalg bestående af konkurrenceudvalgenes ledere og sekretærer. De nordiske konkurrencer er en af de vigtigste muligheder for kulturelt samarbejde på bygningskunstens område. For yderligere at stimulere interessen for disse konkurrencer, rettede man fra det nordiske styrelsesmøde en henvendelse til Nordisk Råd:

Styrelserne for de fem nordiske landes arkitektorganisationer har ved et møde i København 10. og 11. september 1960 behand-

let en række spørgsmål i forbindelse med det praktiske samarbejde mellem organisationerne.

Særlig har man behandlet spørgsmålet om nordiske arkitektkonkurrencer og de gode resultater, man hidtil har opnået til gavn for bygningskunsten og det kulturelle samarbejde i Norden.

Nordisk Styrelsesmøde vedtog at anmode Nordisk Råd om at fremme det nordiske arbejde på bygningskunstens område ved at rette henvendelse til de respektive regeringer om at muliggøre løsningen af egnede statslige og kommunale bygge- og byplanopgaver gennem konkurrencer, åbne for arkitekter fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

På det nordiske styrelsesmøde drøftede man endvidere den nordiske sektions deltagelse i U.I.A.s arbejde. Hakon Ahlberg, der er sektionens repræsentant i executivkomitéen, berettede om U.I.A.s arbejde. Der skulle være mulighed for en bedre nordisk repræsentation i arbejdskomitéerne.

Det oplystes, at Island er blevet medlem af den nordiske sektion.

De nordiske styrelsesmøder blev oprindelig afholdt hvert år, i de senere år dog kun hvert andet år. Man besluttede, at der i fremtiden skal afholdes nordiske styrelsesmøder, når der er behov for det. Dog skal der mindst være ét møde hvert tredje år i forbindelse med de nordiske arkitektmøder.

Norges Tekniske Høyskole jubilerer

Norges Tekniske Høyskole har fejret sit 50 års jubilæum. Ved jubilæumsfestlighederne var danske arkitekter repræsenteret af D.A.L.s formand Hans Henning Hansen. Som man ved sker arkitektuddannelsen i Norge på den tekniske højskole.

Siden 1910 er højskolen vokset stærkt og er i dag ca. 4 gange så stor som ved starten. Man bygger stadig og regner med i løbet af få år at nå op på mellem 2000 og 2500 studerende. Heraf udgør de arkitektstuderende selvfølgelig en beskeden del.

Danmark set fra Italien

Verdens største og smukkeste byplantidskrift, det italienske *Urbanistica*, bringer i nr. 30 en lang og udførlig artikel om Københavns byplan, både i historisk og nutidig belysning. Artiklen er på italiensk, så det er kun illustrationernes kvalitet der skal fremhæves her. Sjældent har man set et planmateriale så omfattende og smukt behandlet i et tidsskrift. Der er planer med op til seks farvesignaturer og med en pasning som i litografisk tryk. Men også foto-clichéerne, bl.a. en række luftfotografier er af ypperlig kvalitet.

I *Casabella*, det af Ernesto Rogers redigerede tidsskrift, bringes i nr. 239 en meget omfattende artikel om Kay Fiskers arbejder, skrevet af Silvano Timtori.

Konkurrence om administrationsbygning i Farum

Farum kommunalbestyrelse indbyder danske arkitekter til at deltage i en offentlig projektkonkurrence om forslag til en ny administrationsbygning i Farum.

Man ønsker forslag til et rationelt kontorhus, der funktionelt og æstetisk opfylder de stedlige krav, uden at man på forhånd har taget stilling til den arkitektoniske udformning. Der vil ved bedømmelsen blive lagt vægt på, om forslaget er udformet økonomisk såvel med henblik på anskaffelse som drift, ligesom bygningen må kunne udvides i takt med den forventede kommende udvikling. Under hensyn til dette er det af betydning, at lokalerne indrettes således, at de enkelte led i forvaltningen kan udvides efter behov. Indbyggerantallet i Farum regnes indenfor et kort åremål at blive ca. 10.000, og det må forudses, at dette tal vil blive udvidet til ca. 25.000.

Forslag skal være indleveret senest den 5. december 1960. D.A.L.s repræsentanter i dommerkomiteen er arkitekterne Mogens Boertmann, Finn Monies og Erik Møller.

Legater til ophold ved Det danske Institut i Rom

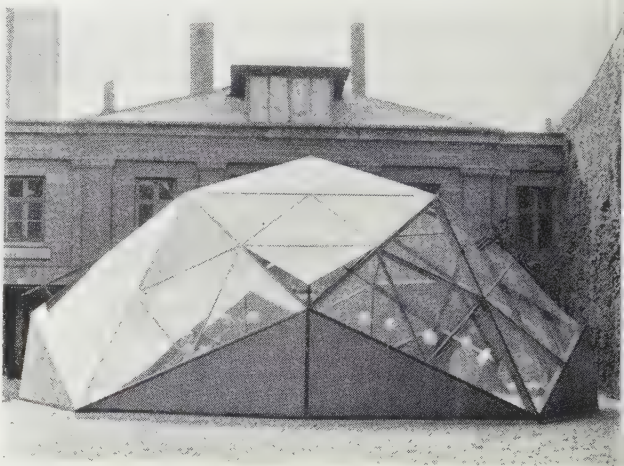
Det danske institut i Rom indkalder ansøgninger om ophold på instituttet i 1. halvår 1961. *Dronning Ingrids romerske Fond* og *Kong Christian den Tiendes Fond* har oprettet legater, som kan søges til ophold ved instituttet i 1961. *Tuborgfondets kunstnerlegat* har ligeledes stillet et beløb til rådighed for en kunstners ophold på instituttet i mindst 4 måneder.

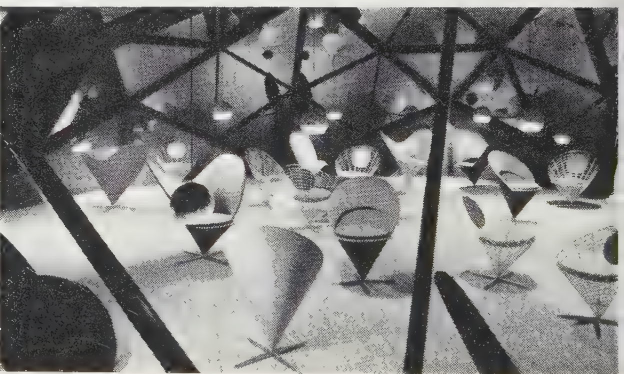
Interesserede, som ønsker at påbegynde et ophold på instituttet i 1. halvår 1961, kan få yderligere oplysninger herom ved henvendelse til bestyrelsen, adresse: Undervisningsministeriet, Frederiksholms Kanal 21, København K. Hertil skal også ansøgninger sendes *inden 22. oktober 1960.*

Rejsestipendier

Af tipstjenestens overskud er der af undervisningsministeriet stillet et beløb til rådighed for kunstakademiet til *rejtestipendier for unge kunstnere* (malere, billehuggere og arkitekter).

Skema til brug ved ansøgningen udleveres på akademiets kontor, hvortil de indsendes senest den 1. november i år.

Unika-hus

Textilfirmaet Unika-væv har fået sig et udstillingshus. Eftersom Unika er et firma med spræl i, kunne det naturligvis ikke være et ganske almindeligt hus. Verner Panton har tegnet huset. Formen er nok inspireret af Buckminster Fullers kupler, men konstruktivt har den ikke meget tilfælles med hans matematiske ideer. Konstruktionen er helt i træ, tresidede elementer boltet sammen. De oplukkelige felter er af træplade, ligeså de nederste elementer. Alle øvrige trekanter er udfyldt med et enkelt lag glas. Huset bruges til udstilling af firmaets stole, ligeledes tegnet af Panton. Firmaets møbelstoffer vises på stolene.

Der er ingen form for sanitære installationer, garderobe eller andre bekvemmeligheder – det er rent og skært et udstillingsvindue, omend lidt mærkeligt beliggende indeklemt mellem Kongens Bryghus og andre gamle huse på Vodroffsvej på Frederiksberg.

Rockwool er let at tilpasse

Det er så let og billigt at klæ' moderne mennesker på, – for moderne færdigkonfektion fremstilles som massefabrikation i gængse størrelser.
Det er ligeså enkelt at klæ' en nybygning på, ja for den sags skyld også en ældre, når der anvendes Rockwool Batts, der passer i mål til alle gængse bygningskonstruktioner. Men selv hvor særlige krav til mål og form gør en tilpasning påkrævet, er Rockwool Batts et ypperligt isolationsmateriale, fordi den højisolerende stenuld er så let at tildanne.
Rockwool opfylder derfor de industrielle isoleringsopgavers krav om små tolerancer og effektiv isolering.

— efter mål eller som „færdigkonfektion"

isoler med **ROCKWOOL** dansk stenuld

AKTIESELSKABET ROCKWOOL . FREDERIKSBORGGADE 18 . KØBENHAVN K . TLF. C. 9575

Københavns amtssygehus, Glostrup
Arkitekter S.A.F.A. *Ypyä, Ypyä og Malmio*
Elevbygningen

Nyt fra typehuskontoret

(Fortsat fra side A846)

Bygherrens egenkapital (= ca. 20% af anskaffelsessum incl. kurstab)	14.340 kr.
Anskaffelsessum excl. kurstab	60.000 kr.

Driftsbudget

1. pr.	4,6%	af 26.000 kr.	1.200 kr.	
2. pr.	5,0%	af 6.500 kr.	320 kr.	
3. pr.	10,25%*	af 22.500 kr.	2.310 kr.	
Forsikring af 3. prioritet			70 kr.	3.900 kr.

Rente af egenkapital 5% af 14.340 kr.	720 kr.
Skatter og afgifter, anslået	500 kr.
Vedligeholdelse	300 kr.
Forsikringer	150 kr.
Diverse udgifter	100 kr.
Årlige udgifter excl. opvarmning	5.670 kr.

Heraf udgør 1. års afdrag på lån ca. 1.050 kr.

Lånenes løbetid: 1. prioritet 60 år
2. prioritet 50 år
3. prioritet 25 år

* Serielån konstant afdrag (900 kr. pr. år), men faldende ydelse.

Finansiering ved sparekasselån

Anskaffelsessum (excl. kurstab) 60.000 k

Finansiering

1. prioritet		
5½% sparekasselån	26.000 kr.	
÷1 provision, kurs 91	÷2.340 kr.	23.660k
2. prioritet		
5½% sparekasselån	13.000 kr.	
÷ provision, kurs 90%	÷1.200 kr.	11.800 k
3. prioritet		
5½% sparekasselån	13.000 kr.	
÷ provision, kurs 90%	÷1.200 kr.	11.800 k

Bygherrens egenkapital (= ca. 20% af anskaffelsessum incl. kurstab)	12.740 k
Anskaffelsessum excl. kurstab	60.000 k

Driftsbudget

1. pr. 6,5% af 26.000 kr.	1.690 kr.
2. pr. 7,4% af 13.000 kr.	960 kr.
3. pr. 7,4% af 13.000 kr.	960 kr.

(Fortsættes side A 85

TRÆ-SOMMERHUSE kan udføres enkelt, hurtigt og billigt
Læs pjecen TRÆ 7: TRÆ I SOMMERHUSE, nyt oplag, pris 4 kr.
TRÆBRANCHENS OPLYSNINGSRÅD
Eget sommerhus: arkitekt m.a.a. Ole Hagen

Forsikring af 3. prioritet (betales kun de første 10 år) 0,56 % af 13.000 kr.	70 kr.	3.680 kr.
Rente af egenkapital 5 % af 13.000 kr.		650 kr.
Skatter og afgifter, anslået		500 kr.
Vedligeholdelse		300 kr.
Forsikringer		150 kr.
Diverse udgifter		100 kr.
Årlige udgifter excl. opvarmning		5.480 kr.

Heraf udgør 1. års afdrag på lån ca. 740 kr.

Lånenes løbetid: 1. prioritet 36 år
2. prioritet 25 år
3. prioritet 25 år

Finansiering ved sparekasselån for byggesparer

Anskaffelsessum (excl. kurstab) 60.000 kr.

Finansiering

1. prioritet		
$5^1/_2$ % sparekasselån	32.300 kr.	
÷ provision, kurs 91	÷2.910 kr.	29.390 kr.
2. prioritet		
$5^1/_2$ % sparekasselån	9.700 kr.	
÷ provision, kurs 91 %	÷ 800 kr.	8.900 kr.
3. prioritet		
$5^1/_2$ % sparekasselån	12.900 kr.	
÷ provision, kurs 92 %	÷ 940 kr.	11.960
Bygherrens egenkapital (= ca. 15 % af anskaffelsessum incl. kurstab)		9.750
Anskaffelsessum excl. kurstab		60.000

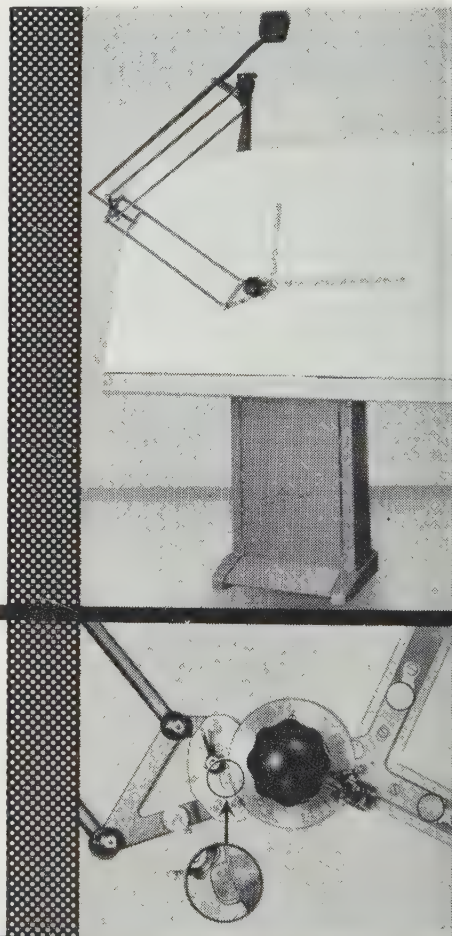
Driftsbudget

1. prioritet		
6,5 % af 32.300 kr.	2.100 kr.	
2. prioritet		
6,85 % af 9.700 kr.	660 kr.	
3. prioritet		
7,4 % af 12.900 kr.	960 kr.	3.720
Rente af egenkapital 5 % af 9.750 kr.		490
Skatter og afgifter, anslået		500
Vedligeholdelse		300
Forsikringer		150
Diverse udgifter		100
Årlige udgifter excl. opvarmning		5.260

Heraf udgør 1. års afdrag på lån ca. 670 kr.

Lånenes løbetid: 1. prioritet 36 år
2. prioritet 30 år
3. prioritet 25 år

Arkitekternes typehuskont

TORMAX

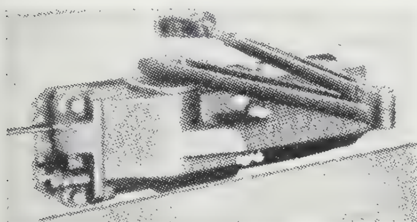
en konstruktion med mange muligheder!

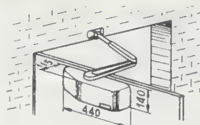
TORMAX elektrohydrauliske døråbnere leveres i tre forskellige størrelser for døre med max. vægt 140, 450 og 900 kg.

TORMAX døråbnere kan styres med fotocellerelæ, kontakttæppe, trykknap el. lign.

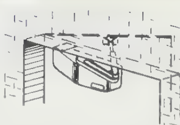
TORMAX åbner alle døre for Dem. Ingen trykluft, ingen ekstra installationer.

106 stk. TORMAX døråbnere er installeret i Københavns Amts Sygehus i Glostrup.

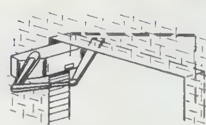

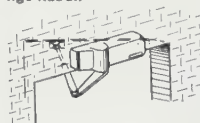
Normalmontage TORMAX Junior monteret direkte på døren, strømtilførsel gennem bevægeligt kabel.

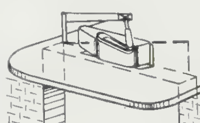
TORMAX monteret i dørlysninger (dørhøjde mindst 2,10 m).

TORMAX monteret på dørkarmen, overfører kraften gennem ekstra vinkelarm.

TORMAX monteret over døren. Ekstra tilbehør for omvendt montage tillader at stangtrækket monteres forneden.

TORMAX indbygget over eller under døren. Styring på forlænget dørakse.

Forlang nærmere oplysning

CHR. HJELM BANG

KØBENHAVN: VESTERBROGADE 10, V, TLF. (0144) HI 13

AARHUS: PARK ALLE 7, TLF. (061) 2 13 99

AFD. FOR REGULATORER

PRIMA

STANDARD

FLAMMET

EXTRA FLAMMET

INDUSTRI

der er mange muligheder i

JUNCKERS BØGEPARKET

Kontantlån til énfamiliehuse

Da Byggeriets Realkreditfond påbegyndte sin v[…] somhed startede man på den for dansk realkr[…] traditionelle vis med at tilbyde lån udbetalt i ka[…] obligationer. Låntageren kunne opnå lån i 3 […] skellige renteafdelinger med henholdsvis $4^1/_2$, 5 […] $5^1/_2$ pct. nominel rente. Da der har vist sig be[…] for lån med højere nominel rente end $5^1/_2$ pct, […] fonden besluttet fra den 1. august 1960 at åbne […] 6 pct. renteafdeling i både 1. og 2. serie, såle[…] at alle låntagere, hvad enten de får 30 eller 45 […] lån, fremtidig også vil få tilbudt 6 pct.'s lån.

Samtidig åbner Realkreditfonden for *kontantlån* […] villaer og rækkehuse i hovedstadsområdet opført […] brug for ejeren eller med salg for øje. Dette konta[…] lånesystem, som er indført af Landsbankernes Re[…] lånefond og som også er taget op af en kreditforeni[…] betyder, at låntageres pantebrev kommer til at ly[…] på det kontant udbetalte beløb. Der er således in[…] kurstab for låntager ved lånets optagelse. Derim[…] bliver pantebrevets rente og ydelse så meget høje[…] at fonden herigennem kan forrente og afdrage d[…] anledning af lånet udstedte kasseobligationer. M[…] lerne til kontantlånet fremskaffes ved salg af $4^1/_2$ p[…] obligationer gennem det formidlende pengeinstit[…] og kontantlånets ydelse og rente er inden obligatio[…]

salget fastsat således, at terminsydelserne ifølge pant
brevet afgiver fuld dækning for fondens forpligtels
i henhold til de i anledning af lånet udstedte kass
obligationer.

For låntagerne betyder kontantlånet dels, at
med en lavere nominel behæftelse opnår den rent
fordel, som følger med salg af lavt forrentede oblig
tionslån og dels den skattemæssige fordel som best
i, at den fulde renteudgift fremgår af pantebreve
og ikke er delvis „gemt“ i kurstabet. På den and
side medfører kontantlånet, at en ekstraordinær in
frielse kun kan ske til en af fonden fastsat overku
som muliggør indfrielse af de endnu cirkulerenc
obligationer. Optagelse af kontantlån forringer såled
ligesom optagelse af lavt forrentede obligationslå
chancerne for konvertering eller omprioritering ve
senere indtrædende fald i renteniveauet, men fordele
ved i stedet at optage et højrentet obligationslå
med efterfølgende konvertering eller omprioriterin
opnås dog normalt kun, hvis rentefaldet indtræffe
inden for en kortere tid efter lånets optagelse. D
Reallånefonden kun yder lån til finansiering af e
egentlig nyinvestering og ikke til omprioriteringer, e
der i øvrigt selv for højrentede obligationslån næpp
store fordele at opnå ved en senere konvertering elle
omprioritering.

Meddelelse fra

DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

Bredgade 66, København K. Telefon Minerva *1290.

Ledige FN-ekspertstillinger

Regeringsudvalget for teknisk bistand, Udenrigsministeriet, l udsendt meddelelse om følgende to ledige ekspertstillinger u der De Forenede Nationers udvidede program for teknisk stand til udviklingslandene. Nærmere oplysninger samt særl ansøgningsformularer vil kunne fås ved henvendelse til Sek tariatet for Regeringsudvalget for teknisk bistand, Udenri ministeriet, Christiansborg, tlf. Central 825. Henvendelse ske omgående.

Request from the Government of Turkey

Job Description Tur – 63 K

Post Title: Regional Planning (Physical Planning).

Duration: Twelve months initially.

Date Required: As soon as possible after 1. November 1960.

Duty Station: Istanbul (frequent internal travel anticipated).

Duties: The expert is expected to advise the Director of t Marmara Planning Region in respect of all matters concerni planning of the region and to advise on the activities of t Antalya Planning Region Directorate in the event that su an office is established.

Qualifications: Academic training; extensive and high level e perience in regional planning on Physical Planning.

Language: English.

Background Information: The Marmara Planning Region D torate is part of the General Directorate of Planning, De ment of Regional Planning; this Department is responsibl conducting and supervising all regional planning activiti Turkey. The Marmara Office is similarly responsible fo regional activities within the region.

A Chief Consultant and a Resident Consultant are b provided by EPA, who will also provide two regional plan consultants and has provided several experts to work a Central Office.

Nominations should be submitted before 21. October 1960.

Request from the Government of Turkey

Job Description Tur – 63 K

Post Title: Socio-economic research (Physical Planning).

Duration: Twelve months initially.

Date Required: 1 October 1960.

Duty Station: Ankara (frequent internal travel anticipated)

Duties: The expert is expected to assist the Department of Regi Planning on the organisation of socio-economic surveys fo Marmara and Antalya regions for the purpose of obtai information required for the preparation of a regional deve ment plan.

Qualifications: Academic training; extensive experience in s economic research related to Physical Planning.

Languages: English.

Background Information: The Marmara Planning Region D torate is part of the General Directorate of Planning, Dep ment of Regional Planning. This Department is respons for conducting and supervising all regional planning activ in Tyrkey; the Marmara Office is similarly responsible fo regional activities within the region.

A Chief Consultant and Resident Consultant are b provided by EPA who will also provide two regional plan consultants and has provided experts to work at the Cen Office.

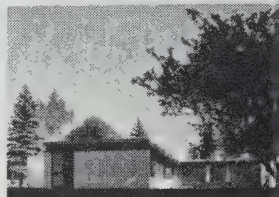
Nominations should be submitted before 21. October 1960.

DANSKE HUSE

Bogen *Danske huse* henvender sig til såvel arkitekter som en byggekunstinteresseret. Indholdet bygger på en række art fra tidsskriftet *Arkitektur*. Bogen er redigeret af arkitekt Poul Skriver. Format 21 × 30 cm. Pris kr. 24,00.

Herunder ses typisk opslag fra bogen med exteriørbillede arkitekt Knud Peter Harboes eget hus i Klampenborg.

ARKITEKTENS FORLAG
Nyhavn 43 . København K . Minerva 6200

Meddelelser fra
DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND
Bredgade 66, København K
Telefon *Minerva 1290

Adresseforandringer

Kristensen, Per Lilholt, *bolig* fra Højbjerg Vænge 15, 1., Herlev til Vester Allé 45, Aalborg.

Nielsen, Johannes, *bolig* fra Vinkelvej 38, Vordingborg til Støvnæs Allé 50, NV., *tegnestue* fra Algade 65, Vordingborg til Støvnæs Allé 50, NV.

Nielsen, Peer Hougaard, *bolig* fra Forhåbningsholms Allé 22, København V til Galgebakken 18, Skive, *tlf.* Skive 2121, *tegnestue* Hougaard Nielsen & Nørgaard Pedersen, Zinnsgade 3, København Ø, *tlf.* Tria 298 (opretholdes), *ny tegnestue* Kristian Nielsen M.D.A. & P. Hougaard Nielsen M.A.A., Slotsgade 1, Skive, *tlf.* Skive 477 og 538.

Pallisgaard, Alex, *bolig* fra Knudsvej 11, Rungsted Kyst til 10948 Santa Monica B.L.V.D. Los Angeles 25, Californien, U.S.A.

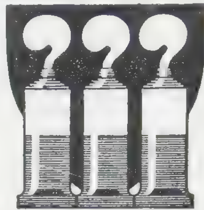
Waagepetersen, Bent, *bolig* fra Suensonsgade 36, K til St. Kongensgade 149, K.

Meddelelser fra
AKADEMISK ARKITEKTFORENING
Bredgade 66, København K
Telefon *Minerva 1290

Nye medlemmer

Paulsen, Hubert, *bolig* og *tegnestue* Svenstrupvej 9, Kokkedal, *tlf.* Hørsholm 1182.

MALERFIRMA

ROBERT RASMUSSEN

Skt. Gjertrudsstræde 6
Central 202 og 11.302

ERFAREN ARKITEKT

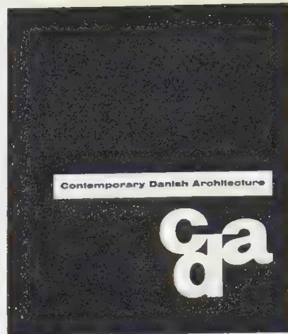
med interesse og anlæg for tegnestue-administration og planlægning søges for snarlig tiltrædelse.
Ansøgeren må have særlig kendskab til byggeriets og tegnestuens økonomiske og administrative sider og være i stand til at varetage overledelsen af tegnestuen og af byggesagerne.
Henvendelse kun skriftlig.

SALLING-MORTENSEN
RAADHUSPLADSEN 3, ÅRHUS

Bekendtgørelse

Det bekendtgøres herved, at boligministeriet under 10. september 1960 i medfør af bekendtgørelse nr. 242 af 30. april 1949 af lov om byplaner har stadfæstet den af Københavns kommunalbestyrelse den 17. september 1959 vedtagne ændring af den under 12. maj 1952 tinglyste byplanvedtægt for et område på Østerbro omkring Krausesvej, Skanderborggade, og Gl. Kalkbrænderi Vej, hvorved de langs Silkeborggades vestside liggende ejendomme matr.nr.ene 3329, 3330, 3331, 3433, 3434, 3456, 3457 og 4009 Udenbys Klædebo kvarter udgår af det ved byplanvedtægten til offentlige bygninger og anlæg forbeholdte område og fastlægges til boligbebyggelse.
Tinglysning af vedtægtsændringen vil herefter finde sted i henhold til byplanlovens § 10.

Københavns magistrat,
4. afdeling, den 26. september 1960

CONTEMPORARY DANISH ARCHITECTURE

Moderne dansk bygningskunst fra de sidste 10 år. Med mange, store og smukke illustrationer. Teksten er udelukkende på engelsk. Pris kr. 32,00.

ARKITEKTENS FORLAG

Nyhavn 43
København K
Minerva 6200

STILLING TILBYDES

To dygtige arkitekter, der kan arbejde selvstændigt, den ene med skitsering og projektering, den anden med tilsyn og administration af løbende byggesager, kan omgående få ansættelse på vor tegnestue. Lørdag fri. Skriftlig henvendelse: *Henrik Iversen og Harald Plum,* Kong Valdemarsvej 19, Holte.
P.S. Vi søger også en dygtig kontordame.

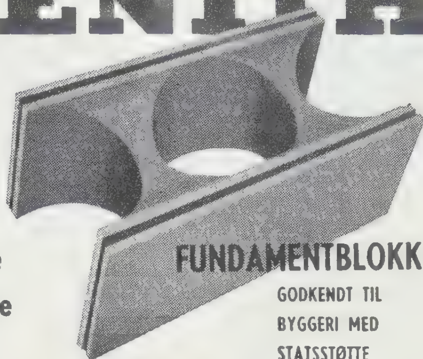
Boligministeriets byplankontor. En yngre *arkitekt* eller *civilingeniør* med interesse for og helst noget kendskab til byplanarbejde søges af *boligministeriets kommitterede i byplansager, Holbergsgade 23, København K.,* til tiltrædelse snarest muligt. Løn efter overenskomst mellem finansministeriet og henholdsvis Danske Arkitekters Landsforbund og Dansk Ingeniørforening.

1 a 2 erfarne arkitekter, der kan gennemføre byggesager fra skitsering til og med tilsynet, ønskes snarest. Opgaver: etagebyggeri, større individuelle enfamiliehuse og institutionsbyggeri. Lørdag fri. Arkitekter M.A.A. *Paul Ammentorp & Peer Haubroe,* tlf. 80 22 11.

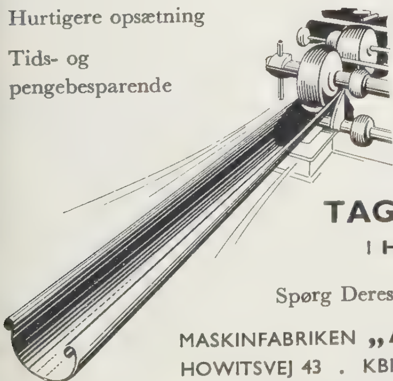
Tegnestueservice for arkitekter. *H. Nannestad,* arkitekt M.A.A. Telefon 95 05 06

DUPLIKERING

Byggebeskrivelser, referater og renskrivning af statiske beregninger. Duplikeringsbureauet **Dania,** Minerva 428.

Sådan siger de andre

Fra tidsskriftet Havekunst nr. 8/1959

Chok i Rom

I en artikel om indtryk fra en studierejse til Rom skriver h arkitekt Erik Mygind, M.D.H. *bl. a.:*

Tradition og manér bøjer folk sig for i dyb ærbø hed – vi er slaver af skik og brug. Den, der bryder veje, risikerer at blive hængt ud, og dog er hele kultur skabt af mennesker, der brød nye veje, og s af deres samtid blev betragtet som fantaster og då

Om Peterspladsen og Piazza del Popolo skriver han bl.

Disse to smukke arkitektoniske pladser anskue gør, at den, der vil arbejde med formgivning af d ting, også må beherske anlægsteknikken for plads afvanding og befæstelse; og modsat må den, der skæftiger sig med befæstelser og afvanding, også ke lovene for formgivning af rum.

Vore offentlige gader, et stort antal parkeringspl ser og torve, rutebilholdepladser og skolegårde er lende eksempler på, at en sådan gensidig forstå mangler.

Det er ikke, fordi folk er dumme eller uviden men fordi målsætningen for planlægningen er alt ensidigt kørselsteknisk eller slidteknisk formuleret. føles af mange teknikere – også af havearkitekte som en falliterklæring, hvis man skal rådspørge anden teknikergruppe.

Vore hjemlige arkitekters store styrke har i bo og skolebyggeri været dette, at de delte arbejdet til teknikere, der kunne gøre arbejdet bedre end selv. Svagheden ved vej- og gadeplanlægning h hjemme har derimod været det manglende samarbe mellem vejteknikere og de, der er skolet i formg ning af rum og landskab.

Betydelige momenter i færdselssikkerhed og færdsfornemmelse går tabt, fordi alt, hvad der an underbevidstheden og den plastiske billeddanne der kan advare os følelsesmæssigt, er irrationelle f torer i planlægningen.

Det norske „Arkitektnytt" har i nr. 12/1960 en leder formalisme. Vi gengiver den her in extenso.

Formalisme

Passelig luftet og gjennomvætet av elementene ven man med tilkjempet sinnsro tilbake til kontoret e ferien. Her kan man gå ganske tørrskodd fra hylle hylle og velge og vrake mellom fristende fagtidssk ter fra alle verdenshjørner. Utrolig så mye ånd som kan stable seg opp på noen sommeruker!

Her er f. eks. et nummer av det svenske *Arkite* som påkaller oppmärksomhet. Bevisst eller tilfeldig en del av stoffet fått en pessimistisk bitone, og to er ekte nok. Hva blir det til med arkitekturen i

Malerfirmaet
PETERSEN & ANDERSEN
GRUNDLAGT 1896 INDEHAVER SVEN-ERIK RUFF
C. ØRSTEDSVEJ 22 B · CENTRAL 2365
KØBENHAVN V

Ingemann Larsen
MASKINSNEDKERI
Alt bygningsarbejde udføres
Lindgrens Alle 5 . Telf. Amager 2926 . Privat Amager 7746

Glarmester **K. GUHLE's EFTF.**
J. Søndergaard Hansen
Bygningsarbejde, reparation, blyvinduer, spejle
Lager af alle glassorter
Nyhavn 31 . København K . Telefon Central 7669

Zinktryk og Lystryk
***Byen 7457 - Byen 3514**
ATELIER ALFA
Lyskopieringsanstalt
Frederiksborggade 1

STEEN NIELSEN
MALERMESTER

TELEFON EVA 4955
Vesterbrogade 15

---

*
LAURIDS JENSEN & Co's Fabrik **C. 2410**
LÆRKEVEJ 17 . KØBENHAVN NV
5 LEDNINGER
FABRIKEN GRUNDLAGT 1919
INDEHAVER: FABRIKANT LAURIDS JENSEN
Vi udfører: Metal- og smedearbejde
Trukne metalprofiler
Markiser
Montering af fødevarebutiker
Se HFB side 56 og 57

HANS KONDRUP
TØMRERMESTER
MASKINSNEDKERI
Vangedevej 44, Gentofte 7110 & 7109

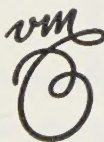
BRDR. CARNERA
GRUNDL. 1902
Mosaik
Terrazzo
Cementvarer
Granitgulve
KONTOR:
Ndr. Fasanvej 99 . Goth. 8007
FABRIK:
Kastanie allé 14 . Damsø 4265

MALERFIRMAET

AXEL SEEHUSEN
Central 3670

Lars Jørgensens Enke
v/ H. M. Jensen Brydegaard
BYGNINGS-, INVENTAR- OG MASKINSNEDKERI
Wesselsgade 20 . København N . Telf. Central 4647

*
Aktieselskabet
V. M. BROCKHUUS
Bygnings- og inventarsnedkeri
57, Gl. Køgelandevej . Tlf. C. 11.012

Tage Christensen
Murermester
★
Anlægsvej 33
Telf. Søborg 6591
Speciale: **Flisearbejde**
Mosaikgulve

GOTH. 9212
GOTH. 2441
HOVERBY
Malerfirma

ALLEGADE 23

L. A. LARSEN & SØN
Blikkenslager og aut. gas- & vandmester
LØNGANGSTRÆDE 21
Telefon Byen 6946
anbefaler sig med alt til faget henhørende

BYGNINGSSNEDKERNES A/S
Hillerødgade 30 – København N
•
Maskinsnedkeri og Listefabrik
Alt Bygningsarbejde udføres **Telefon 14769 . 11234**

Peter Johansen
Tømrermester

Runebergs Allé 22
Tlf. Søborg 145 - 1729

tid og i fremtiden? Det er især frykten for *formalisı* som har fremtvunget denne mørke problemstilli Arkitekt Hans Heineman siterer i en artikkel nc ord av Koestler som rammer den tendens til rasjor ensretning som mer og mer preger sivilisasjonen bå i vest og øst: „Vi har nå en slags esperanto-arkitek som gjør det nesten umulig å skjelne de moderne deler i Tokio fra samme slags bydeler i Stuttgart el Kappstaden."

Man sitter med dette dystre perspektiv foran seg faller i tanker – assosiasjonenes veier er jo så mar og uransakelige. Lå man ikke for et par uker sic utstrakt på et svaberg i solen (det var den dagen var sol!) og filosoferte over et aldeles beslektet tem Reiste man seg aldri så lite grann på albuen, kur man i tre himmelretninger se klynger av Sørlandsl fra empiretiden – gode hus alle sammen, av dem setter aller størst pris på. Men egentlig er det j grunntrekkene det samme huset vi ser hele den deil kysten nedover, preget av en bestemt stil som il engang er norsk av opprinnelse. Likevel faller det aldri inn å tale om formalisme i forbindelse m Sørlandshusene, for det er jo slett ikke likheten mell dem som slår oss i dag, men de små variasjoner i stemet som skaper originalitet, avveksling og kult

Er ikke dette et forhold som Arthur Koestler r og slett hopper bukk over? Fordi den „moderr arkitektur ennå er så ny for de fleste, blir det c standardiseringstendensene som først dominerer ir trykket. De kan være farlige nok, og vi finner da o mange eksempler på at tidens betydeligste bygnin kunstnere nettop søker å gardere seg mot esperan risikoen. Siden vil det også bli lettere å oppdage feste seg ved de arkitektoniske variasjonene i To og Stuttgart. De kommer nok, og det er jo heller il så sikkert at Koestler har villet se dem.

Er saneringsloven en fare for de gamle bybilleder?

I Berlingske Tidende den 26. 9. refereres Danske Kult historisk Museumsforenings årsmøde i Odense. Formanc museumsdirektør Knud Klem, kom i sin beretning ind bevaringen af de kulturelt værdifulde bybilleder:

Om museerne og saneringen i købstæderne udta formanden, at man må vente, at saneringsloven forbindelse med behovet for ny boliger vil brir mange værdifulde bygninger og bybilleder i fare. M bør i videst mulig udstrækning søge saneringslov anvendt til at redde gamle bybilleder, hvor dette gørligt, i stedet for at bruge den til at ødelægge de Hvor bygninger må falde, bør man søge at få di gennemfotograferet, opmålt og undersøgt af fagfo Saneringen kan let ramme såvel store som små by og det må også være museernes sag at søge di værdier bevaret. Man vil kunne gøre regning Nationalmuseets støtte hertil.

Loftet i festsalen på
Aarhus Statsgymnasium
er udført med Asbestolux
Arkitekter M.A.A.
A. Gravers Nielsen & Joha

ASBESTOLUX brandfri isolationsplader anvendes som indvendig beklædning indenfor alle former for byggeri, såvel på undersiden af etageadskillelser, trapper og tagkonstruktioner som på skillerum og vægge, hvor Asbestolux pladerne giver ekstra brandsikring til mangfoldige bygningstekniske konstruktioner. – Asbestolux brandfri isolationsplader giver ekstra sikring af værdier i tilfælde af brand. – Asbestolux brandfri isolationsplader er ubrændbare, de fremmer ikke ilden og kan ikke udvikle røggasser.

ASBESTOLUX

DANSK ETERNIT-FABRIK A/S - AALBORG

Salgskontor:
Kampmannsgade
København V
Tlf. Minerva *222

Bianco Lunos Bogtrykkeri A-S, Kbh